

INCVNABVLA

Qu

23.

kal.komp

ńska.

23

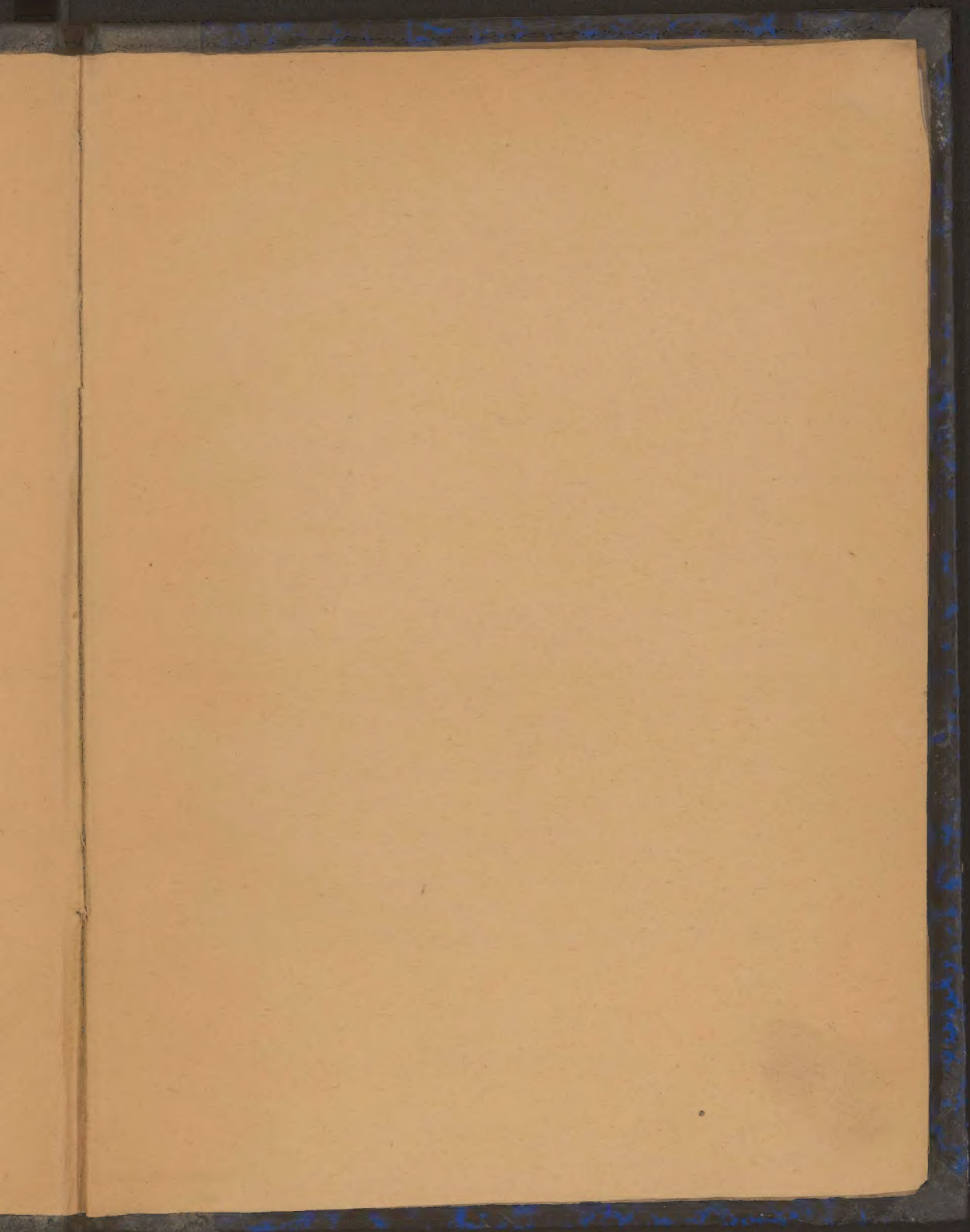
Yann.

23

Jnc.

Inc. Qu. 23.

AD Illustrissimum principem do-
minum Niclaū Tronū, dignissimū
ducem Veneciarum dominū suū p-
cipuū. Libellus de egritudinibus in-
fantū, per magistrum Paulū Ba-
gellardū a sumie edit⁹ incipit foelicif.

Quantū domui tue illustrissime princeps
debeam: nec Linij nec Liceronis lingua
aut eloquentia exp- mere: nec quivis ali⁹
felici Nilo comprehendere possz. Nam cū
puto me in clarū virum cū euasisse dū
taxat beneficijs illius preclari genitoris tui
patricij honestissimū: qui me innata sibi hu-
manitate ad m- d- cinalem sedem euexit. in qua octo ⁊ viginti
solares circulos honeste militanti gratitudinis notā me facile
subitūz facile intelligebā: nisi pro viribus enterer aliqd saltez
in tanta tue felicitatis amplitudine. Letez cū non auri neq; ar-
genti copia mihi suppetat quēd mee facultatis est munusculum
in minimam partem remunerationis paternoz erga me meri-
toz tue serenitati dedicant: libellū vicz De egritudinib⁹ infantū
nuper a me compilatū: ut suavis quidam fructus ex beneficio
lucubracionū meaz percipiat. Oro itaq; atq; obsecro sereni-
tatem tuam ut non rem sed mittentis voluntatē considerās le-
ta fronte atq; clara facie destinatū nomī tuo opusculū suscipias
Libellus de egritudinibus infantūz bipartitus est. In
prima parte ponunt modū figurandi infantem lassian-
di aut cum insitis aut lassia ⁊ balneandi ⁊ modū cibā-
di ⁊ modum lactationis maxime primi mensis ⁊ electio nutri-
E modus corrigendi lacipius nutricis aut matris: ⁊ breuiter

UNIV. IAGELL.
CRACOVENSIS
Bibl. Jag.

Hain, 2245

mō gubernādī infantē in sex reb⁹ n̄ nālīb⁹ i p̄ mēse. 2^a ps vñ
nec egritudines p̄ciōses infantū icipiē: a capite p̄tinēs cap⁹. 201

Prima ps de regie infantū in p̄ mense.

Cum infans p̄cepto dei valvā egredit̄ tūc obste^r ma
nū lēta suavit: hñs pānū lineū nō aspez: s; poti⁹ lene ⁊
ātiqū d; inuoluere ⁊ greio suo iponere: ⁊ aduertē an
infans viū sit an nō: an maculat⁹ idest an niger vel alb⁹ seu vi
uidi coloris: an respiret vel nō: q; si repiet ipm calidū nō nigrū
d; inflare in os ei⁹ ipo nō hñte respiratō: aut in anū ei⁹: q; si cō
tingit anū eē obduratū sicut aliqñ ptingit pellicula quadā oris
ei⁹ anī obduratū d; ipsam scindere cū nouaculo aut auro ignito
subtilissimo aut aliquo instr̄o pportionali: q; si infans viū fue
rit viuidi coloris tunc d; scindere ūbilitū seu venā ūbilitalez dī
mittēdo illā longitudis quatuor digitorū ligādo ipam filo retoē
to aut lana retorta aut serico: leui tñ ligatōe ne dolorē paciamur
⁊ sic stare sinas usq; ad casum seu cōsolidatō: ūbiliti: q; si ptingat
ūbilitū nō solidari tūc d; imponere puluerē mirre aut aloes
aut qd meli⁹ ē puluerē mirtulorū. Deinde facta ligatōe ūbiliti
obstetrix d; imponere infantem in peluim seu mastello aut ali
quo vase pportionali repleto aq; dulci calefacta suauī calidita
te nō mordaci nec s̄ra nō salita secundū morē grecorū. Et d;
intromittere infantem in talī aquā seu balneo tenēdo cum mānū
sinistra caput eius eleuatum cum manu autem dextera debet tō
mare caput orbitates oculorū: mundare nares: os aperire in
fantēs: ⁊ leni fricatione: mandibulas fricare: brachia ⁊ manus ⁊
omnia formare. Deinde panno līneo calefacto suauī calefactio
ne ipm inuoluere ⁊ corpus infantis sugare: post hoc habito pā
no lineo subtili d; iponere capiti infantis ad modū caputei: de
inde s; pānū lineū suauē ⁊ mollē ⁊ infante sinato sup crura ob

habere
N

2
obstetricis caput infantis fixato circa pedes obstetricis pedibus
aut infantis innatus supra corpus obstetricis ubi obstetricis infante la-
tato inuoluerit ipsum panno lineo supra dicto inuoluerit pedes ei-
us brachijs supra eleuatis: ubi inuoluerit pectus eius et corpus infantis
stringere cum fasciis aut institis sibi aut. 4. ligamentis circumcirca: de-
inde deat aliud linteamen seu pannicellum et obstetricis trahat manum
infantis per directum versus genua et costas figurando eas equale ut in-
fans nullam gibositatem recipiat: et tunc ligare aut inuoluerit cum eadem
fasciis aut eisdem institis adiutoria et brachia infantis et manum ut re-
cte figurent. Deinde debet inuoluerit infantem super pectus in-
fantis dorso infantis eleuato versus celum et accipere in manu sua
pedes infantis et facere cum manu sua ut calcanea infantis tan-
gant nates ipsius infantis ad hoc ut genua ipsius debite situer-
tur. Deinde debet dirigere crura infantis et cum alia fasciis et in-
stitis et pannicellis super notatis ubi ligare costas aut inuoluerit: et
crura et pedes suauiter tamen: deinde accipere infantem et inuoluerit ip-
sum panno laneo aut ad modum nostrum in capeta suffulta pelli-
bus ouinis et b. state hyeme: state autem estate in panno lino simpliciter

Deinde obstetricis ponat ipsum super strato camere ac-
ris temperati non luminosi ymo magis ad obscuri-
tatem tendentis ne ex nimio lumine infans efficiatur ce-
cus aut strabosus aut tortuosus: postea cooperiat ipsum infantem
leni coopertura ipsum circumuoluerit circa caput eius lintea-
men aliquod aut pannicellum non tangendo caput tamen in-
fantis: nec coopertura tangat os aut nates ne suffocetur: et sic
dimittere ipsum dormire: facta autem vigilatione tunc obstetricis
aut mater aut mulieres astantes habeant parum zucari aut ma-
li seu pomi cocti perfecta coctione permixta cum zucaro et im-
ponant ori infantis: hoc est enim perfectissimum et bene laudabile

nutrimentis; et laudabile medicamentum incitat ei infantes ad expe-
lendum per viam ventris seu ani. Deinde habeant nutricem eta-
tis viginti quinque annorum usque ad triginta quinque. que sit complexio
nis sanguinee aut pariter recedentis mediocri carnositatis non
crapulosa. bonorum morum. non utens coitu. aut si infans pauper-
lus est. nutritur seu alatur latere matris que tamen debet sibi caue-
re ab omnibus rebus habentibus lac turbare seu inficere aut
alterare sicut acrimia. legumina. carnes grosse. aut carnes sali-
te pisces salini. caseus salitrosi et antiquos magis quam novos. iras et
coitusque. exercitium superfluum. balneum et crapula. et tunc talis nutrix
debet lactare infantem leui tamen lactatione ne ex multa lactatione
incurrat coagulationem lactis in stomacho. et tunc completa lactati-
one debet nutrix mittere infantem in cunabulis et cooperire ip-
sum cooptorio non tangente os eius et mouere ac ducere cuna-
bulum hinc inde leui motione et mouens cunabulum debet facere sonum
suauem voceque cantare leui tamen aut suauiter cantu ut spiritus infan-
tis concordes suo simili alacres fiant. nec debet esse in camera
strepitus aut vox horribilis aut aliquod habens terrere infan-
tem. Deinde obstetrix debet ipsum balneare secundum consuetudinem
nunc habitam duabus aut tribus lotionibus quantum tamen secundum sen-
tentiam auctorum antiquorum deberet balneari usque ad mensem sed
quia usque ad mensem varij et diuerse egritudines accidunt sicut
sunt stipercitas ventris. clamores in nocte et in die. ita stante stip-
ercitate ventris debet nutrix aut mater aut obstetrix accipere ster-
cus muris et infundere ipsum in oleo communi digestibili et im-
ponere ano infantis suauiter tamen immisione. et si patiatur dolores
debet inungere ilia et pectinem infantis oleo anetino quod si con-
tingat infantem pati epilepsiam aut anelepsiam aut tortuosita-
tes oculorum debent applicari ea que dicuntur in sequenti se-
cunda parte.

Incipit pars secunda: de egritudine
bus infantium Continens. c. viginti.

C. i. De saphati sanositate et eius cura.

Egritudines que accidunt pueris et infantibus
quāvis sint varie secundum plexiones infantium et pue
rorum: tamen secundum quod dominus illuminavit declarabimus
egritudines eorum usque ad tempus recte locutionis
id est septem annorum: inchoando a capite tanquam a
sede anime rationalis usque ad pedes: et non dicemus
nisi ea que collegimus ab autoribus nostris: et que
hincinde vidimus et experti sumus.

Accidit igitur in prima etate dispositio que saphati appel
lat: aut sanositas: aut vulgari nostro: malum puerorum: que
egritudo non causatur nisi ex corruptione lactis aut super
abundantia eius aut ex dispositione hereditaria a ventre matris seu nativita
te et quāvis secundum sententiam Rasi in tractatu seu libello: de egritudi
nibus puerorum sit aliqualis differentia inter saphati et sanositatem: quia in
saphati nulla est squama sed sola excoctio: in sanositate vero sunt pu
stule a quibus emanat sanguis mixtus cum sanie aut aquositate et ap
paret quasi squame desuper: et tamen secundum sententiam eius sanositas est
species saphati et non differunt nisi secundum magis et minus ex eo quod
non accidunt nisi ex corruptione sanguinis aut lactis aut sangui
nis mixti cum flegmate falso ut dictum est: que dispositio seu egrit
tudo secundum sententiam auctorum nullatenus curanda est nisi cura natu
rali: aut ipsa ducente infante ad extraneam aliquam egritudinem
ymo tale saphati secundum sententiam Avicenne. Galeni. Serapi. Alliebatis
et fere omnium auctorum medicine excusat infantem seu preservative a
varijs et diversis egritudinibus sicut epilepsia multorum puerorum: spas
mus: tinea et tiris et melancolicis passionibus et reddit infantes

bilarem atq; incunduz. S; qd hodiernis temporib; oport; me
dicos nō fm canones opari; s; aliqñ z si nō ptra canones fm to
tū: salte fm ptez; z iō oport; medicū volentē adiscere curā huic
dispositioni nullatenus restringere; s; magis applicari medicaia
attrahētia leui attractōe aut suavi lauādo caput infantis leui lo
tiōe: facie elenat; vsus celū cū decoctōe ordei ex corticati z mal
ne: deinde accipe canles tōrefactos leui tōrefactōe sup cineres
z vngere butiro loto z applicat capiti: qd si ptingat huiusmodi
saphati restringi: tūc d; recipe folia edere z suere ad modū bire
ti z tōrefacere z vngere ut dictū est de canlib;: s; q; defecatio fa
ciei aliqñ odiosa ē mfi vel pētib;: tūc ad remouēdū eā absq; pi
culo: d; mfi aut nutrit; hre caput lactis z vngere faciem infantis
p;tinne trahē; manū vsus viticē capitis. Q; si ptingat infantē pati
inflāciā vigilaz; z p;tinne mouere caput bicinde ex eo qd ma
n; eius sunt alligate fassia aut insitis: vñ non pōt manu scalpere
tūc pphēdim; h; nō pueire ex alio nisi ex maxia accuitate ma
teriei: aut venenositate ei;: z tūc nutrit; aut mfi ei; d; accipe fo
lia atriplicis z tōrefacere ea leui tōrefactōe s cinerē: z apponer
capiti infantis: atrahit enī ad se venenositatē būoris z accuitatē
testat; h; Ras. tractatu supra scripto: vbi inquit; q; quotiē scūq;
p;tingit infantez clamare z p;tinne moueri: dēm; admistrare folia
atriplicis: z ego exptus sum: q; si ptingat infantē eē adultū aliē
q; vni; āni aut pluris tps;: tūc ppetit vnguētū huiōi: pus tñ pur
gata nutrit;: z ipa obfuate debito regie. ¶ B. ceruse litargiri
añ. 3. 5. lixiij de ciner vitis. 3. iij. olei ros. 3. i. cere. 3. i. liqfiat cera
cū oleo ros. z terant cetera medicie: z pficiant omia cū duob;
vitellis ouoz assatoz. ¶ Aliud ad idē. B. gallaz. 3. iij. grano
rū almcl. 3. ii. baurach anr. vñū sulphuris citrini anr. z. arsenici
rubri aristologie āboz añ. 3. 5. salis armoiaci frustri testudis ve
teris furni amigdalaz; amiaz; cxcorticaz; eris ussi: venaz; ci.

frinarum: merdasengi radicum: capparum foliorum: fici siceo-
rum: radicum canne sicee: zimar aluminis iamem: sief menthe oli-
bani omnium añ. añf. i. terantur medicine ⁊ cribellentur ⁊ con-
ficiantur cum aceto vini donec fiant sicut yngentuz: ⁊ ponantur
in sole donec permisceantur. Deinde caput pueri yngatur: hoc
enim yngentum vtile est non solum ad saphati: sed etiaꝫ ad om-
nia vlcera capitis ⁊ tineam ⁊ alopeciam ⁊ ad lencos ⁊ pedicu-
los ⁊ scabiē vlceraat: ⁊ ad siles etiaꝫ egritudines antiquas. De
expertis autem ad huiusmodi egritudines est sterqus galline:
yslum vel aridum permixtum cum melle expertum est mirabi-
liter innare radices altee decoctas cum vrina pueri ūgē° caput.

Capitulum. 2. De epilepsia.

Epilēpsia: est egritudo prohibens membra animata
ab operatione sensus ⁊ motus nō integre ppe opila-
tionem contingentem in ventriculis cerebri ⁊ spirituum
curibus sensitiuorum ⁊ motiuorum: Sit autem talis egritudo
merito alicuius timoris siue strepitus vel huiusmodi. Accidit
autem talis egritudo infantibus aut pueris in pūmēna etate/aut
post natiuitatem: q̄ si accidit a natiuitate non curatur aut vix ex-
permutatione etatis aut regionis aut temporum anni: testatur
hoc Hippocras in secunda aforismorum anforis. Epilenticoꝝ iu-
uenibus: testatur hoc Auicena prima terciꝫ ca° de epilepsia: ⁊
fere omnes auctores: qui si non curatur ex tali permutatione cū
illo commouuntur. Si autem est epilēpsia post natiuitatem ⁊ pa-
tiens sit infans lactans tantum: non sumens cibum in cunabulis
tunc oportet nutricem habere regimen in sex rebus non natu-
ralibus: videlicet: habere aerem remotum ab omni impressio-
ne, mala Lauere ab omnibus cibis multiplicantibus ma-
teriam flegmaticam, sicut sunt: Pisces quicunqꝫ: sicut ⁊ lac om-

aut a natiuitate

ne quod conficitur cum pasta carnes grosse: vinū grossū: legumina
allea: cepe: scallonia et olera omnia: exceptis buglossa: acetosa: bora
gine: fructus crudi: acetū: et omnes res vaporosas: si sumat carnes
vitulorum aut edorum aut castorum: predictum: salianorum: vitæ: ovis forbi
liber. Considerat quod lac ipsarum: vitarum sit aquosius et viscosius quod appropin
bendit: accipien. gutta una aut duas lactis et ponere aut mul
gere super vnguem aut ferrum tersum et politum seu marmor aut vitrum
et apprehendit: vitarum lac retineat illic tempore longo vel non: quod si flecte
do aut plicat: aliquid istorum lac retineat nec remouet: apprehendim
ex isto lac esse grossius et viscosius: quod si parum flecten. descendat nec
retineat secundum preteritum: tunc apprehendim ex illo lac esse maxime aquosita
tis: et oportet rectificare lac nutricis stante lacte grosso cum reducē
tib. seu rectificatibus lac: reducē. ipsum versus mediocritate quod omnia
inferius dicent. Sed quia talis egritudo multum infestat infantem et ter
ret patrem et matrem et omnes assistentes seu instantes: et cum infans nil possit su
mere per viam oris: si sumit parum est: ideo ponent quod expta sunt in cu
ra epilepsie. Sententia autem plurium auctorum est quod smaragdus suspensus
colo remouet epilepsiam. Sententia omnium auctorum quod si peronia quod
cum collo suspensa siue semine siue radix eius tollit epilepsiam: et hoc
veterum et probatum est. Pariformiter asserunt aliqui auctores: quod si quis com
bureret suum spinosum seu ericiū et aliquid pulueris ad bibendum
dederit subito tollit epilepsiam: testantur et aliquid fidedigni quod lignum
crucis quod lignum nascit super quercu ex quo fit viscus: suspensū collo
tollit epilepsiam et omnes vertigines. De rebus autem maxime expressis est
tyriaca magna seu andromaci permixta cum lacte mulieris cum pau
co zucca: robor. Antiqui infantes cauere debent ab omni terrore et
streptu que habent inducere talem morbum.

C.3. De spasmo puerorum.
Cecidit et pueris spasmus de repletione aut de inanitione

one. De repletionē antez maxime carnof. De inanitiōe antez infantib⁹: aut pp̃ febres exiccātes aut ppter p̃tinuos clamores: vñ cōtingit aliqui infantes tetanari ut non p̃nt flecti nec ad p̃tē aīriorē nec posteriorē q̃ passio fm aliquos appellat̃ alcu- bes aut alcuses. Si igit̃ patiunt̃ spasmum de repletionē: cūsto- diēda ē nutrit̃ ne lac īpius sit declinās ad būditatem multam id ē: ne lac sit aquosum: sed nutrit̃ magis cibus būtib⁹ ingros- sare lac: et abstinēdus ē infans a multa lactatione et a multo lom- no: Inungenda sunt quoq; membra īpius infantis ex oleo iri- no id ē liliorū alboz: aut de oleo alkiri. Si autez p̃tingit infantē eē exiccātū: nutrit̃ ē nutrit̃ cibus būctantibus substantiis et qualitate: sicut sunt carnes laudabiles decocte cū reb⁹ fr̃is et būidis. Et maxie si spasm⁹ talis sit post febres lōgas et inungē- de sunt iūcture cū oleo violato et pauco cere: nōnulli aut̃ intro- mittunt infantes in balneo decoctōis capitū porcorū iuuenū aut castroz aut edoz: faciūt decoctōz istaz carniū usq; ad relaxa- tōz īpaz et intromittūt infantera in tali balneo: deinde faciūt vn- ctōz infanti ex oleis iam dictis: hoc tamē exp̃iētia scio eo q̃ vī- di q̃ plures infantes tetanatos ut non p̃nt flecti ad p̃tē dome- sticā neq; siluestrem id ē aīteriorē et posteriorē: q̃ cū sola vnc- tione facta spondilib⁹ colli ex oleo liliorū alboz aut isopo bu- mida releuati sunt. Et curati fauente dño a tali p̃tractionē. De rebus aut̃ maxie exp̃tis maxie stante spasmō humido ē tiriaca magna sen andromaci.

C.4. De infancia vigiliarum. i

Accidunt etiam pueris infanciae vigiliāz ppter quas accidunt pueris insōneitates et clamores p̃turbātes pē- tes nutrit̃es et omnes domesticos. Qui accidenti: et li- varia noient̃ ab auctorib⁹ semp a leuionibus inchoanda ē: cum oīa p̃uocantia somnū narcotica sint et quodāmo stupefaciētia:

A lenioribus autem inchoando. **E**st facere unctionem fronti:
 ⁊ naribus ex oleo violato. **2°** ex oleo violato ⁊ anetino pmix-
 to cū lacte mulieris lactatis ipm infātē ⁊ modico cere. **3°** addē
 do unctioni supradicte paz opij aut succi iusgami aut succi mā
 dragore. **4°** facere unctionē ex ūgento populeon leui tñ vnetice
 ⁊ in pua quātitate. **E**t quāuis fm sentēciā auctoz nfoz dēm⁹
 magis pcedē p exēsecus applicata: tñ pigit aliqn ⁊ inēficiis
 aliqd administrare vt infans cibū assumat. **A**ccipiat panatellam
 cū emulsionē seīs papaueris albi: quāuis etiā **R**ab: papauer ni-
 gꝝ vel ei⁹ emulsionē: qd mīme laudo. **V**ulgares aut nri admi-
 nistrāt infantib⁹ paz: reges descriptōe Nicolai: q̄ ⁊ si sit landa-
 ta a nicolao: nō tñ nisi vrgēte magna necessitate administrāda ē.

C. 5. De egritudinibus oculoz infancium.
Acidunt infantibus egritudines oculoz varie ⁊ diue-
 se: vtz obtalmia: tūefactio oculoz: ⁊ strabositas. que
 due egritudies vtz obtalmia ⁊ tūefactio oculoz maxie accidunt
 aut ppter ifritatē: aut ppter corruptōz lactis. **S**trabositas autē aut
 ppter a pncipijs natiuitatis: aut ppter malū regimē situationis in-
 fantis in aspectu lumis aut modo lacēdi. **S**i igit accidat tume-
 factio oculoz ⁊ sit rubor in facie ⁊ in fronte color rubeus: tunc
 p̄ert hoc medicamē. **R.** succi mēte folioz rof. añ. 3. i. croci:
 mirre añ. 3. i. **S.** pulverisent ⁊ pficiant cū lacte mulieris ⁊ suppo-
 nat oculis extrinsecus ⁊ frōti cotidie renouādo quousq; ape-
 riant oculi. **S**i aut in oculis nō fuerit rubedo nec calor in facie
 aut in fronte magnus. **R.** mirrā crocū aloē ⁊ folia rof. ⁊ cōfi-
 ce cū bono vino ⁊ sup oculos pone. **E**xptuz maxie ad hoc est
 mittere in narib⁹ infantū paz abre discipatū cū lacte mulieris.
Si aut infantib⁹ pruritus aut scabies euz sola emulsionē lactis
 putricis aut mris est sūma cura. **S**i autē paciant strabositatem

seu oculorum totius sita maxime sitand' sunt super latera op-
posita ut gratia exempli. Si oculi sunt eleuati ⁊ contorti versus
angulum seu lacrimale sinistrū situandi sunt vt iaceant super la-
tus dextrum ⁊ lumen sitandus est similiter in latere dextro: ut
ex intuitu lumis existētis in dextro latere dirigant oculi. Oppo-
sito autē mō si oculi sint contorti vltus lacrimale dextrū vel vltus
partem dextram: tunc opposito modo est situandus puer ⁊ li m̄
etiam sitandum. Si autem oculi sint strabi opposito modo ga-
vni⁹ ad dextrā alē ad sinistrā: tunc situandus est infans corpore
resupino. Et accipere speculum calibeatum sperice figure: aut
picturas pulcherrimas aut aliquod delectabile: ut infans ex re-
bementi intuitu delectatione maxime intueatur figuras aut spe-
cies representatas in speculo: vnde oculi dirigantur ex rectitu-
dine intuitus ⁊ sic propter continuam considerationem factam
firmanur oculi in dispositione seu situ suo naturali.

C.6. De egritudinibus aurium ab intra.

Accidunt pueris ab intra aures pustule nōnulle emittē-
tes saniem ⁊ aquo'itatez: ⁊ etiam pruritus maximus:
quo maxime infestantur pueri infestati qz nutritrix ⁊ ma-
ter propter clamores maximos ex dolore aut corrosione facta.
Et si multa dicant' ab auctorib⁹ pauca expta enarabim⁹. Pri-
mū ē accipe cotū antiquū id ē nūp cāmīatū ⁊ iponē in aures in
mō tēte. Et mūdificāe saiez ab vlce egrediētē. ⁊ itēto imitte
tētā aliā mūdā. 2^m ē int' mittere tāā mūdā oleo cotū aut aqua
mell. ⁊ si pūgat libeāri itātē fiat ⁊ plice tēta usqz ad sanatoz cō-
pletā. Qz si saies aut aq adhuc emanant: tūc tēta s. dicta cotū
iuncta aq mell ⁊ puluē yreos: aut mirre aut aloes it' mittant' us-
qz ad sanatoz cōpletā. Aliud ad idē sit' v3 accipe alumē ⁊ dissol-
ue i vīo ⁊ itige liq' ⁊ it' mitte. a accipe c'cū ⁊ mirz ⁊ tere cū aq
⁊ aceto ⁊ it' mitte qz si pūgit ex ist' n libeāri itātē tūc scias fistulā

esse factā intrinsecus. et infantē nō liberari nisi ex p̄mūde etatē

C. 7. De apostematibus aurium ab extra
Acidūt et pueris pustule post aures diversorū colorū
videlicet: albe citrine: nigre et rubee: nigre autē mortu-
les quodāmodo sunt: quāvis tū remedia tribuēda sint eis ut dices
Citrine aut sunt minoris malicie. Albe vero salubres et rubee
simul: que tamē pustule nullaten⁹ possunt curari infante nībil su-
mente p̄ viam oris. Sed magis regimē adbibendū est mī aut
nutrici testat hoc Ras in tractatulo suo: de egritudinib⁹ puero-
rū testat Isaac de egritudinib⁹ pueroꝝ et p̄nceps Auic. 3^a p̄
mī de regimie infantū. Remedia hoꝝ adbibenda extrinsecus
stantibus pustulis Citrinis. mī vel nutritrix nutriat oleribus fri-
gidis sicut sunt endivia. scariola. lactuca fm sentenciam Auic.
cucurbita. Stantib⁹ aut pustulis albi coloris: tunc nutrit magis
feniculo: organo: calamēto idest decoctōe istorū oleꝝ cū carne
castrati aut vituli aut pulloꝝ. Stantib⁹ aut pustulis nigris: quan-
tis fm sentēciā auctoꝝ sint morisere: ut testatur auctores p̄sc̄p-
ti: et magis adbibendū eēt regimē iuuenū q̄s infantū. nutriēda:
sen alenda ē nutritrix cibus factis cū decoctōe buglosse: lupulorū
cū carnibus suprascriptis: medicādaq; ē medicinis corrigētib⁹
q̄litate prauā aduulsiōib⁹ sanguis sicut sirupis dirigētib⁹ melan-
coliā sicut sirup⁹ de epithio: d̄ suo fr̄e d̄ acetositate citri cū aq̄s
p̄neientib⁹ sic aq̄ buglosse lupuloꝝ capiloꝝ veneris. Deinde eua-
cuāda ē cū medicis appropriatis sic ē ellectuariū d̄ epithio dya-
sene solutim et nō solutim. pillule de suo fr̄e. pillule inde: et quā-
tis fm sniaz Ras in tractatu. s. scripto p̄pterēt iere magne q̄-
dāt: tū abhōribiles sūt hodiernis t̄pib⁹ in usitatis: iō illas reliquā
q̄ si p̄tingat pustulas illas eminēciā facere magnā sicut p̄tingit
aliqñ appostemata magna post aures orib⁹: aut par: infra aures:

tunc fiat unctio cum oleo liliorum alborum quod irinum appellatur
aut cum oleo camomilino et adipe galline aut anatis recentis aut
papaveris: aut cum unctioe que appellatur anodina id est con-
fortativa. Quod si coniungat ab hoc appostema non dissolvitur: aut re-
moveri cum emplastro facto ex decoctione radicum malva-
ris cum anxygia porcum non salita: maturetur appostema: et aperi-
atur aut nebotomio: aut ruptio: deinde chirurgicus se exerceat
in consolidando et mundificando.

C. 8. De pustulis sine acola oris.

 Ecidit et pueris ad intra os pustule et acola in lingua
et palato diversorum colorum quia quedam cinericie: quedam albe:
alie rubee: alie citrine: et alie nigree: quarum quedam sunt sa-
lutes sicut omnes ex pueris nigris: que aliquando participant
naturam canceri. Ideo curas nigrarum relinquimus: quia hoc ma-
gis pertinet ad chirurgicum quam ad medicum. Si autem sint citrine: aut
rubee cum calefactione percepta tangendo cum digito intromis-
so in ore: tunc nutritrix nutrienda est et alenda cum oleribus frigi-
dis sicut endivia: scariola: cicorea portulaca: lactuca et huiusmodi
ut lac eius sit causa extinctionis accuratis colere et sanguinis.
Si autem pustule albe fuerint magis nutrienda est ex cibis ha-
bentibus vim alterare sanguinem et lac: sicut decoctione calami
aromatici: boraginis: et similibus huiusmodi vel aliquantulum removere mali-
ciam sanguinis et lactis. **Palat.** aut pueri statim pustulis citrinis
seu rubeis ungendus est cum aqua decoctionis balaustrarum corticum
granatorum: capularum glaucarum: aut cum succo portulacae: aut plantaginis
aut scariolae aut sempervivae aut succo solatri. Sed de rubris maxime
expressis ut testatur Rasis. testatur quod Zuccus. et Ysaac in locis propriis
est cyamoris: et succus mori et robur nucis. et ruber expressus suus non solum in
acola aut pustulis sed in consolidatione gingivarum infatum et consolidatione lingue

C.9. De dolore gingivarum infantium.

Quidam pueris tpe emissionis dentium dolores gingivarum magni et intelli et quanto dolores maiores fuerint tanto dentes firmiores erunt. Si autem accidit tempus emissionis dentium in vere velociter oriuntur propter caliditatem superuenientem seris. Si autem in estate tardius oriuntur propter frigiditatem autumni superuenientis. In hyeme autem adhuc tardius propter frigiditatem precedens temporis. In autumno autem si accidat tempus emissionis dentium deterius erit quam in aliquo precedenti quoniam magis vite in micat cum frigidus sit et siccus. Succurrendum est autem a parentibus tumefactionibus gingivarum cum fricatione ipsarum cum manibus propriis et amittat multitudinem banositarum. Et cum laciatur frigus papulis mamillarum et cum intromittit digitus in ore stringit foris stricture. Succurrendum est igitur eis et accipe cadela cerea virgineam nouit facit. Et prebere infanti ut masticeat eam quia propter teneritatem ipsius et vinctuositatem cere causat aliquam dilatationem gingivarum. 2. facere vinctores gingivarum ex oleo de semibus lini aut mucilaginis earum aut mucilaginis seminis altee aut stante multa caliditate gingivarum mucilagine seminis citoniorum. 3. proprietate autem laudant ab auctoribus nostris pinguedo anatis recetis butyrum recetis non sanctum laudat vltima laudat ore cerebry leonis et lac canis lactatis. Vltimum autem remedium est scalpere gingivas leui tamen scalpellatone. Nonnulli autem auctores precipiunt ut toto tempore quo manifestat dolor gingivarum fiat decoctio camilli et anetis et fiat lotio capitis ipsorum. Et si dolor augmentatus fuerit. Accipias butyrum vacce vel medulla cruris eius et post si gingivas et cum apparuerit capita dentium ponat super caput pueri et collum lana munda et sic permittat quoniam hec est cura solennis et cura probata.

C.10. De scilluris labiorum.

Quidam et pueris scissure labiorum que constant in eis aut propter accuitatem lactis aut propter duritiam mamillarum

ant ppter corruptione; lactis. Q si causetur ppter accititate;
lactis tunc regenda ē mater aut nutriti cū oleribus frigidis nois
tis supinis. Q si ppter corruptiō; lactis: rectificandū ē lac ut di
cū est: q si ppter duriciem māmīl az mollificande sunt extrel
tates māmīllaz mulier. Labia igit infantū liniant ex aq ro
saz pmixta cum pinguedine gallinaceā accipe lanā bñ carnis
tam et pone in succo plataginis seu lāctole: cū aqua mlo buri:
aut anrugie gallinacei et labijs vinctō; facere. De reb⁹ aut ma
xime expus: est accipe aquā rosaz et farinā amidi et vinctō; fa
cere seu labia vngere. De rebus aut etiā maxime expis ad scis
surā non sōiū labioz: sed extremitatū māmīllaz et manū et pe
dū: et scissuras virge aut et mactis. R. cere citrine. adipis anatis
ylopi. bñd. olei ros an. pte. i. dragagātū amidi mucilagie: se is
citomoz an. ptem. . gallaz cineris piloz: caude equi: mlpbū
plumbi vñitū. partem. i. . terantur terenda et mī ceant: et hat
vnguētū quo pū locus inungat. Deinde ex hoc puluere sup
cipiat. R. massicis gallaz. ciner piloz caude eq. piūbi i sū:
cornū granatoz ceruse: piūbi dragagātū: cornū thuris an. par
tes eqles an. indant oia p diē et noctē in vino pōitico. postea ex
scient sup lamia sericea aut sup terra: postea terat et fiat puluis
subtilissimus. Ad idem v3. R. litargi et mirre dragagātū an. pul
uerisunt subtilit: et cū cera vigneā et paz olei et mellis et fiat vn
guētū. S; pus maderiat lacia infantis salina ppta. deinde pe
cia inūcta ūguētū pdicto labijs infantis apponat: in men autē
cū aqua tepida labia infantis lauent. Vnguētū ad idē. R. ce
ruse. . i. cere. . 3. an. litargi cacinie argēti massicis an. . 2. .
olei rosaz quantū sufficit et fiat vnguētū. Aliud ad idem. R.
ciperti aluminis galle mirre arsenici: plumbi vñi: omniū m an: cū
modico oleo ros. fiat ūguētū hoc autē maxime valet et cōfert
quotiens canque apparet nigredo scissurarum labiorum.

C.xi. De apostematibus gutturis infantium.

Aciduntq; pueris appostemata circa partes gutturis que sunt appostemata duarum amigdalarum et apud vulgares nostros appellantur gaiones: que appostemata causantur in eis aut propter frigiditatem aeris comprimantis substantiam cerebri aut propter nimiam caliditatem calefacientem: aut propter nimiam plenitudinem infantium ex superflua lactatione aut comestione. ¶ Cura autem ipsorum maxime est habenda cum diligentia: ex quo non fari sciunt, ut nutritrix aut mater aut aliquis discernat utrum febrem patient aut non: aut patientur difficultatem deglutiendi. et cum incipit dormire videatur quasi suffocari. Et tunc debet intrudere digitum in gutture infantis et leni tactu querere a lateribus circa partes gutturis utrum precipiat ibi appostema adesse aut non: Quod si appostema repertum fuerit: debet cum digito indice eleuare appostema accipiendo appostema in extremitate inferiori gutturis subleuando ipsum leui tamen subleuatione: prius ex vna parte deinde ex alia: deinde ungere guttur infantis cum diamorion aut rob incutum: aut cum syrupo de mirto: Extrinsecus autem fienda est unctio ex oleo liliorum alborum cum pinguedine galline aut anatis recentis: apponendo extrinsecus gutturi pueri lanam succidam aut linum vel stupam carmiatam: aut accipe linum vel stupam et infundere in vinum pueri: et extrinsecus gule apponere. De rebus autem maxime expertis est accipere cassiam fistulam id est nouiter extractam ex canna et pistare ipsam seu contundere vltima contusione: deinde postea gutturi apponere in forma emplastri. Secundum sententiam autem Mesue de eura squinantie attrahende sunt aures sursum: aut pili attrahendi sunt in vertice capitis sed hoc magis competet pueris fari scientibus quia nimium terrentur infantes: aut extrahere

9
tione capilloꝝ aut aurium.

Vol. 109.

Capitulu. i. z. De tussi ⁊ reumatismo infantiu.

Illis accidit infantibus ⁊ reumatismo. aliqui ex frigiditate lingue vt vix possint claudere epiglottu: aliqua: et a ex frigidi ate pectus. aliqui vo. pp̃ materia: ⁊ e scendentem a capite. Si accadat ex frigiditate lingue tussis: tunc hoc p̃hendimus: q̃a vix possunt deglutire: nec emittit hanc si tates. ⁊ tunc curandi sunt cu administratiōe amigdalaz: dulcium pistataz. **R.** mxtaz cu caricis pinguib⁹ ⁊ aqua fementi ⁊ acmini sres mane ⁊ sero: ⁊ hoc si deglutire p̃nt. Si aut non degut re possunt cu sola vinctōe facta cu digito aut penna ipi gutturi cu lacte amigdalaz: dulce aut cu succo liquif. aut cu farina amidi p̃mixta cu lacte amigdalaz: dulce u fieri d̃z. **Q.** si cu tussi fuerit aspiras tunc cu mucilagine seminu: citonoz ⁊ penidijs ⁊ oleo amigdalaz: dulce: ⁊ hoc non stante febre. **Q.** si febris affuerit succu mali granati dulcis: misceas cu penidijs ⁊ decoctōe aut succo l̃pricie. Si aut tussis ex descen'u catari causata fuerit: q̃d p̃nos. l̃n⁹ et eo: q̃a infantes emittit banositates cu multitudine flugmatis circa os: tunc p̃perunt medicam̃ta ista vici. **R.** semis papaueris albi: dragagati an. 3. S. semis cucumeri. 3. i. ⁊ p̃fice cu aqua in qua cocti sunt sebesten. ⁊ admistra. **A**lnd valens ad tussim p̃eror. **R.** passulas enucleatas: ⁊ fac bulire in vase ferreo: ne indurent: ⁊ postea remoue ab igne ⁊ pista ⁊ misce cu eis tantu dem de penidijs: ⁊ da puero mane ⁊ sero ad modu nucis **A**d idē ad tussim frigidā. **R.** mirra ⁊ misce cum melle ⁊ oleo amigdalaz: ⁊ p̃pina seu admistra nō stante plenitudine pectoris pueri. Stante aut plenitudine pectoris pueri. Accipe dragagā nigalbanu: mitte in viello ouu: ⁊ si in hoc multa landata sint ab astrictoribus: sicut que dicta sunt. De rebus maxie puenientib⁹ nostris ipib⁹ sunt: si infans adhuc pue ē etatis q̃a duoz aut trium

mensur ymo usq; ad annos tres ⁊ causet tussis p vias reuma
tismi. Et faciet uictōz pectori a leuioib⁹ inchoā° **A**ccepe bu
tiz nō salitū ⁊ caules torrefactos sup cineres : ⁊ ungere caules
cū dicto butiro : ⁊ applicare vnū felū caulis pectori aliud autez
solū dorso cōfīdere ex oppos. to pectoris : aut facere vncōez ex
oleo s. samio : aut amigdalaz dulciū : pinguedie galline butiri re
cētis : oleo violaz : addē° paz croci cū cera. aut facere vncionē
ex solo isopo hūida : aut facere vncōz ex mucilage seīs lini aut
altee. Stāte aut febre ex vncōe facia ex oleo violaz ⁊ amigda
laz dulciū ⁊ modico cere. **Q** si tussis p viā reumatismi causat
et nō remoneat tūc cōmīssure capitis cruciatū paz pulueris rosi
⁊ sandarace qa duo aut tria grana in pondere iponant mane ⁊
sero : Ad hoc etiā maxie pfert accipe pillulā vnā storacinā si in
santes cape possint quātitatē vn⁹ graui milij aut orobi aut lēti
cule. Confert etiā medicamē hoc vicz multo tpe lactatōis ut
B. gūi arabici. seīs citoniorū liq; penidiāz misceant cū lacte
⁊ admistret infanti. **Q** si cūngat pueros cē aduitos qa etatis
trium ānoz usq; ad septē ānos. Et tussim pariant cataralem ⁊
stricturā pectoris : tunc opetit sirupus de ligricia : nō stāte febre
cū modico sirupo de psallio cū aqua farsare capilloz veneris.
Stāte autē febre cū sirupo violaz ⁊ vnciones pscriptas pectori
applicande sunt ⁊ alia ut supra. ⁊ opetit pillule euacuantes : vt sūt
pillule de lera cū agarico aut de lera simplici usq; ad .5. nūero.
Et cūngit aliqū ppe maxiaz stricturā nariū tussim pari qa ma
teria q̄ fm naturā dz emitti p nares magis transmutat ad quē
⁊ tracheā arteriā. **C**ōpetit vncio facta ex butiro solo in radice
naris supiori int duos oculos : ⁊ naribus imponere cū pēna aut
coto oleū amigdalaz dulciū : aut sisammū : ⁊ si pueri possent at
trahet p nares aquā decoctōis ordeī cū zuccaro cādī aut aquā
decoctōis ōdei cū modico aque maiorane ⁊ paz succi blitis eēt

medicamen dñeniens diuertens materiam a ptib⁹ posteriorib⁹
ad ptes anteriores. Competũtq; fricatõs spatulaz suaves ⁊ le
ues facite circa spatulas: q̄ tñ nõ debẽt fieri nisi ordinata pmissa
purgatione aliquali aut p vias oris aut clisteri leui seu coũ aut
suppositorij facti ex melle.

Capitulum. l3. De vomitu infantum.

Vomitu autem infestant infantes: aut ppter multitudi-
nem lactis quã digerere non possunt: aut ppter aquosita-
tem eius: aut ppter corruptõem eius ⁊ maxie st̃te debilita-
te stomachi infantis: aut ppter vermes: aut ppter frigidita-
tem aeris extrinsecã: aut frigiditatem aut caliditatem nutricis. Summa
aut cura adhibenda est in agnitione causarũ voĩtũ infantis quã ex ip-
sius relatõe hĩc mĩme possum⁹: s; ingrerẽ a mĩre vel nutrice vtz
assumat magnã quantitatem lactis: ⁊ sugẽ⁹ vbera incuriat singulũ
aut lac dicat multũ eẽ aquosũ: aut grossũ viscosũ: qd agnosci-
m⁹ p signa supĩ⁹ posita de dispositõẽ lactis nutricis. Corruptõẽ
autẽ eius pprehendimus ex fetore eius quod emittit per vomĩ-
tum. Acetositatem autem agnoscimus ex odore lactis emissĩ
per vomitũ tendentis ad al. qualem acetositatem. Frigiditatem
autem cognoscimus nutricis aut infantis: quia egestionẽ quã
emittunt in pannis lineis: si sunt tendentes in colore ad viridita-
tem: aut ad aliqualem lĩuiditatem: iudicamus hoc esse ⁊ fieri p-
pter frigiditatem aut ipsius nutricis: aut matris: aut ipsius infan-
tis. Sin autem color egestionum est tendens ad citrinitatem:
aut ad nigredinem cum vna translucencia ipsius: iudicamus h⁹
magis esse aut propter caliditatem lactis ipsius nutricis: aut ma-
tris: aut propter inflammationem infantis. Qd si vomitũ ipse
fuerit ppter multitudinẽ lactis tũc phibe multitudinẽ lactis: qd si
sentit odor acetosus ⁊ appareat humor albus commixtus cum

lacte fm sententia; Anicē. quāvis dubitate loquat' tria gra-
na orde. in pōdere gartofotoz admittare infanti p viā ons cu-
rat. Scdm aut modū pūem practicādū ē facere infantib' tenere
etatis: itate stomachi frigiditate: vinctōz stomacho cū oleo de spi-
ca z oleo citonior. z pbatū est: quod maxie exp̄tus sum: nō sō-
lū infantibus tenens etatis vt duoz mensū vel triuz: s; usq; ad
septē ānos z ultra: valet etiam d' voltuz vermiū qd ē. ¶ **H.** olī
de abintbio: de mēta: olei masticini citonior. añ. 3. ii. sp̄ez ab-
sintibi mente rof. añ. 3. . aloes. 3. ii. aceti paz: cere quatū s; fti-
ci fiat vngentū molle: ymo z infantes patientes p̄liraciōz appe-
titus ia. ta vunctione mae z sero añ lactatōz vel cena maxio cum
appetitū lac sugant: z cibū sumunt si ipm comedūt: exp̄tus etia;
sum: si deglutire p̄nt infantes vt colligit' ex sentēcia Anicē. . 13.
ēcij. de cura voit'. z. 16. ēcij. de cura colirice passiois: admittat'
paz sirupi de mēta cū vno granaotz: z est mirabile nō solū in
pueris z infantibus: s; etiam in corporibus adultis: saluo tñ sem-
per: q; nullatenus vomit' cohibendus seu stringēdus ē: nisi p-
ducat ad aliquale debilitatē seu lassitudinē: quia sepiissime voit'
curat vomitū. test. ē hoc anicē. 16. ēcij de cura colirice passiois
Compeit' etiā hec remedia fm sententiam Ras: stante cā fri-
gida. **R.** olibani septimā ptem. 3. vni' rute sicce fciā ptem: pul-
uerisa z mīce cū sirupo rof. z da puero. aut accipiat nutrit' pa-
rū cimi z paz sumach z ponat in ore pueri: aut qd sepe exp̄tū ē
fm sentēcia Ras. **R.** ligni aloes masticis añ. 3. . galāge septi-
mā pte. 3. molle totuz. i. fac puierē z cōfice cū sirupo rof. z da
puero anteq; sumat lac: deinde pone sup stomachū: pueri hoc
emplaitz. **R.** masticis aloes acacie galle ol. bani paīs vlti con-
fice cū oleo rof. z pone sup stomachū. Est enī exp̄tū ad vomī-
tū z sanū pueror. Si aut in vomitū fuerit odor accutus: z res
que euomunt' declināt ad aliquale accuitatem z citrinitatē tūc

cura sit vt admittasres infanti rob agreste aut succum uel minaz
 citoniorz aut sirupū de berberis: aut de ribes aut sirupū rob. Si
 aut infantes adulti sint ppetūt 7 trocisci isti. **¶** R. rob spodij añ
 3. 4. gallaz. 1. ii. S. karabe semis portulace semis lapacij accuti:
 añ. 3. 1. Ofice cū aqua rob. vel cū aqua mali granati ad pōdus. 3.
 f. pulueriset trociscus vnus 7 cū zucaro rob aut cū mina citoni-
 orz aut de ribes infanti des fm totū aut fm ptem: deinde admi-
 nistret emplastr sup stomachū quod ē maxime pferēs vomitui
 7 fluxui vētris pneroz qđ tale ē **¶** R. farine ordeī rubi: viridis
 mali granati: corticis añ: ofice cū aqua rob. aut oleo rob. onfan-
 cino 7 stomacho applica. Scđm aut sentēciā Ysaac: stante voi-
 tu flegmatico: est accipe calamētū crocū aristologiā longā: 7 cū
 sacco mente misce infanti admistrare 7 ē mirabile. Et pbiben-
 da ē nutrita a grossis 7 flegmaticis cibis 7 a coitu: 7 si. pregnās
 esset mutanda est omnino.

Capitulum. 14. De fluxu infantium.

¶ Fluxu autē ventris infellant infantes non solū tēporē
 emissionis dentiū: s; 7 post 7 ante: varijs de causis: vi-
 delicet aut ppē corruptōz lactis: aut ppē multitudinez
 eius: aut ppē caliditatē lactis aut eius frigiditatem 7 aquosi-
 tatē: aut ppē deglutōis multitudinis salinis: aut ppē lac assump-
 tū a nutrice impgnantis: aut a debilitate stomachi infantis. Qđ
 si causē f fluxus ventris ppē corruptōz lactis: rectificandū ē lac:
 cum his q̄ dicent inferi de rectificatione lactis. Qued si ppē
 multitudinē: abstinentus est infans a lactatione ne tantā quāti-
 tatē lactis assumat. Qđ si ppē caliditatē lactis qđ pphendit ex
 citrinitate eoz que emittunt p viam fluxus: aut ppē frigidita-
 tem 7 humiditatē lactis seu nutricis: rectificandū ē lac: vt dices
 infra. Si aut ppē debilitatē stomachi infantis: ppetunt embro-
 catōes 7 vinctōes supius noiāte de cura vomitū causati a causa

calida aut frigida sed vnum premittendū est: quod nullatenus
fluxus vētris cobibēdus ē nisi adueniat timor p̄ductōis ad de
bilitatē: cui fluxui vētris a leniorib⁹ inchoādo s̄m sententiā Qui
cēne debem⁹ embrocare ventrē ex decoctōe semis ros. ⁊ cini
no ⁊ aniso: ⁊ hoc stāte fluxo causato a frigiditate magis: aut ex ci
mio ⁊ ros in aceto infusis ⁊ decoctis. q̄ si nō p̄tulerint. 6. ps. 3.
vni⁹ coaguli edi exhibēda ē cū aqua frigida infanti. De exp̄tis
aut maxie p̄ueniētib⁹ stante causa supra dicta est accipe. 3. i. reu
barbari torrefacti ⁊ cū vino aromatico administrare. R̄ab. autem
docz nos administrare quartā ptē. 3. vnius olivani ⁊ administrare:
hoc emplastrū stomacho vētri puerorū. ¶ R̄. croci mirre ⁊ ce
re quantū sufficit: aut cū vino om̄sce ⁊ pone sup̄ ventrē: q̄ si flu
xus causatus sit magis a cā calida. Et infans possit sumere per
viā oris: deē sirupus ros. aut miua citoniorū cū sirupo de mēta:
dūmodo semp̄ p̄dnet miua aut sirupus ros. De reb⁹ aut exp̄
tis maxie si sunt paup̄culi sunt nuclei nucū torrefacti ⁊ an̄ cenani
⁊ p̄adiū sumere. Et sorbe ⁊ citonia assata: aut p̄stare ea ⁊ ven
tri apponere si deglutire nō p̄nt. Emplastrū p̄ueniēs fluxui pue
rorū. ¶ R̄. dactilos imaturos infundant p̄ noctē in vino stipti
co: postea dat oleū de semie lini ⁊ mirri ⁊ masticini ⁊ varian
tur olea in doli s̄m intentōz calefaciēdi aut infrigidādi: ⁊ ventri
admitref. Emplastrū p̄ferēs fluxui causato a cā calida. ¶ R̄.
succu arnoglosse centuodie añ. 3. S. farine tritici. 3. iii. aceti parū
albumis ouorū duorū distēpa ⁊ calefac: ⁊ ventri appone. Q̄ si
forcius restringere volueris. ¶ R̄. ros. thuris masticis bolī ar
meni sanguis draconis absinthei costi amari: baluastic: plidie co
quant ī aqua ⁊ in illa decoctōe sedeāt pueri aut infantes. Et po
mētātōz facias pedib⁹ aut tibis. Et si forcius adhuc restringē
volueris. ¶ R̄. duas ptes solide maior⁹ ⁊ alias duas plātagis
⁊ lāceole ⁊ cum succis eorū distempa argillam ⁊ fac in modum

12
emplastri malacando inter manus ⁊ superpone umbilico. Res
aut familiares ⁊ domestici q̄ cōui usu apud modernos applicā
tur sunt sicut clisteria facta ex decoctōe ordeī torefacti cū melle
rosato: nō stante exconatōe intestinorū. Stante aut exconatōe in
testinorū adde pax sepi hircini aut castrati aut trociscos de ka
rabe aut fra ligulata: aut stelle aut pulueris ros. aut puluerē sap
sibarbasti usi. Alētri aut apponet emplastrū diaphanū con descrip
tōe A Delue ex ipsius inuētōe: aut ex inuētōe andromaci: aut
vnguentū de corticib⁹: aut emplastrū de ros. descriptōe A Delue
aut emplastrū de gallia descriptōe melue. Si aut alia ex pta vid
re vis ad stringendū ventrē: lege in secretis Galieni: ⁊ repies
emplastrū sfereni sputo sanguis ⁊ vomitui ⁊ fluxui ventris. Sic
etiam habes idem a Rasi in secretis proprijs.

Capitulum. 15. De stipticitate in fantium.

Deficiunt quandoq; infantes phibitōe exitus secum
en stipticitate. aut propter viscositatez lactis si lacten
res sunt: aut q̄ si nō sunt lactētes sumūt cibaria multū
stipticencia sic cōestio casei aut citoioz: aut castaneaz: aut cōestio
nucū marie assataz: aut sorbe aut mepile aut alia silia. si istis sit
lactās ⁊ paciā stipticitatē vētris ex viscositate lactis: qd agnos
cīs ex viscositate lactis nucis v̄l mris ut declaratū ē sup⁹ d cō
ditōnib⁹ requirit in nucce. Et si in mris A nucē. 3^a pmi. ca^o de
egritudinib⁹ q̄ infātib⁹ accidūt. Tribuēdū sit i potu sterc⁹ muris
aut suppositoriū ex solo melle cocto: aut cū metastro aut cū ra
dicib⁹ ireos sit. scz videat: aut obusse: aut de beam⁹ admistrā in
fantī parum mellis aut terbentine secundum quantitatē vnius
ciceris. Et venter eius sit fricandus subtiliter cum oleo cōmuni
aut super femur ipsius ponendum sit fel vaccinum: tū fm modū
cōmunem ⁊ clarum ⁊ expertum est in primis mensibus facere

suppositoria ex sterco muris magni aut ex melle et sterco muris pulverisato ut alcohol. aut ex melle et sale spirito bulito cum melle: aut ex anzugia porcina et stercore muris: et ex anzugia porcina et sale emestibili: aut ex lardone salito: pus inuncto cum oleo: sicut sunt vulgares omnes vniuersales: aut ex clisteri molli facto ex brodio pulli: aut carnis castrati cum zuccharo et paxa sal non apponendo oleum aliquo modo: ne si infans pateret vimes si non cum ut vimes petat magis partes superiores. Competitque clistere factum ex lacte caprarum aut asinarum: aut camellarum quod melius est. Sed quia petes aliqui maxime infantes et nolunt medicina obedire in iniectione suppositorij aut clisteris: tunc accipiendum est medietas corticis nucis magne emestibilis et implere ipsam butiro recenti una cum telle thaurino. Et super umbilicum apponere. et ventrem infantis totum butiro inungere: aut pedes infantis tali unctioe sunt unguendi: leui tamen unctioe. ¶ Be. elebori albi et nigri bermodactilorum accor: succi terpine brionie aut partes equales conficiantur cum anzugia porcina veteri: et quauis etiam oportet unguentum arthanite: tamen est periculosum: ideo potius dimittendum est. Competunt etiam suppositoria facta ex capribus porcorum cum sale. Sed solent vnum non dimittendum aliquo modo: est accipe penidias et formare suppositoria: et post aque salite infundere et infanti supponere. Quod si infans nullatenus possit per superius aut per inferius accipere: tunc adhibenda est medicina nutricia seu matri. Deinde post spacium quinquaginta horarum lactandus est infans. Quod si infans adultus sit ut possit aliquid deglutire: quia si duorum annorum aut trium usque ad septem: possumus administrare medicinas lenitias solenes: sicut ieram simplicem: aut ieram pigram usque ad .3. i. cum lacte mulieris: aut cum vino aromatico. Sed quod iere iste sunt abominabiles propter amaritudinem: possumus administrare parum infusionis cassie aut mane in vino aromatico aut parum infusionis reubarbari: aut electuarij indi aut psi-

fentionem q' si p'pinetur olibanum cum ameos p' os remouet
 voluntatez egerendi. Serapio autē dicit q' cortex arboris pini
 minoris ēplastratus remouet tenasmonē factū a materia accuta
 fluenti ad intestinū rectū aut etiā ab ulcere prius tñ mandato
 intestino. Et expm est etiam cōticem maioris pini emplastratū
 et puluerisatū etiam et sup'asp'ur cū licinio et intromissuz cū albu
 minie oui aut cū oleo mirtuno idez facere. Serapio dixit p'stuz
 ledit asperitatē ulcezz intestinorū et abscindit tenasmonē. Dixit
 etiam q' sine decoctōe orobi vel cū decoctione etiā aceti pecti
 ni et ano applicat' pfert: plus aut' pfert si cū decoctōe pinee non
 facientis fructū omisceat. Expiencia aut' scio q' sola suffumiga
 tio facta ex pineis a qbus extracti sunt nuclei miro mō tenasmo
 nē sedat. Ysaac dixit ex apozimate semis lini cū oleo rob. cliste
 resfactū valet ad tenasmonē et merdicatōz intestinorū. Similit' eti
 am et decoctio seīs lini. Et intēcio ē magis ad restrictōz sanguis
 et si multa sint ab auctoribus dicta hic tñ aliqua magis expta ad
 ducā: vinū in quo ē decocta radix mali granati bibiti multū cō
 fert. Confert etiā puluis pollicarie subtilis supposit' itate tenas
 mone a frigida cā. Itē suffumigatio facta ex granis miri. Se
 rapio aut' dixit gūmi arabicū retinet ventrē q' nimis fuit et cōgla
 tinat intestinū. Circa terciā intēcōz vlcz intromissionē egressi in
 testini capilli pilli adusti suppositi intestino sunt cā reddit' intesti
 ni. Exptum aut' in cura tenasmonis ai despari. et pprie si tenas
 mon fuerit cum febre sunt pillule. Vallienī in secretis suis q' sūt
 ¶ R. opij anisi ambozz añ. añ. i. S. semis iusgamī albi. 3. it. se
 mis apij. 3. 8. terant et oficiaut cū vino. et fiant inde pillule sicut
 pip et exicent doh. sunt. 3. 5. cū rob mirti tñ si possunt assumere
 p' viā oris in forma pillulaz. administrare usqz ad pillulas. 2. Ad
 idē expm pfert liciniū. ¶ R. mirre thuris masculi croci opij añ

possunt

partem. i. terantur et cribellantur et conficiantur cum vitellis onorum. et fiant suppositoria parua: et ligen. cum filo aliquantulum et intro mittantur per anum quousque dormiant cum aut. in profunda et sunt in somno: extrahant. Cura autem magis domestica et familiaris est facere duo vel tria clisteria lauativa ex decoctione ordeï torrefacti et radicum plantaginis: aut gracia exēp. l. **R.** radicū plantaginis. m. i. ordeï cum cortice suo torrefacti. m. ii. coquantur perfecte in libris. 4. aque et coles: et colature addatur mellis rosati colati in clisteri vno. 3. i. post dictum clistere confert subito clistere factum ex succo aut ex decoctione plantaginis: aut arnoglossae in quo sacco dissoluti sint troisci de karabe: aut de terra sigillata. Ad idē hoc confert fomentum: coquantur caules in aqua. deinde leuiter manibus exprimantur. Et parum in oleo rosarum: frignantur: deinde infans sedeat super caules. Valent etiam suffumigia facta ex colofonia et pineis vel corticibus carū. Ultimo confert hoc balneum. **R.** radicū cardenis cum quibus preparantur panni. manipulos quatuor: corticum granatorum balaustrarum. corticū radicū moritapsi barbasti an. m. vnum: coquantur in aqua stante febre: non stante febre coquantur in vino nigro sincipico quantum sufficit ad balneum: in quo balneo patiens sedeat usque ad umbilicum. *Experiencia* autem inuentus est quod bibere succum lape communis id est arumicis siluestris in seipso vel in fritellis vel aliter anum egressum reducit. Et ego *Experiencia* scio quod in quodam infante filio potestatis plebis sacci qui paciebatur egressum ani per duos fere digitos ex sola locutione facta cum decoctione resarum et lentium ex cortice cum vino nigro et postea vniene olei rosarum. Et suffumigatione facta ex thure: et corticibus pinearum et rosarum: sanatus fuisse: et tumor intestini maximus: et apostematum erat intestinum.

Conferunt etiam m'romon suppositoria facta ex sepo hircino
aut castrati inuncta cū oleo ros. i q° fundat pax opij: q°. 3. i. a. ii

C. 17. De v'mibus siue lūbricis infantū.

Maxime ingentant infantes a vermib⁹: siue sint lūbrici
siue cucurbitini aut rotūdi q oēs generant ex mā fleg
matica: diuersi tñ sm diuersitatē ipoz: et in distinctis lo
cis intestinorū. Non generant aut ex colera: qā maxime aduer
sat putredini tali. nec ex melācolia: cū d'rief vite: nec ex sangui
ne ppē maximā dilectōz quā hz virtus erga ipm: qd cōphēn
dimus ex eo: qā vmes cuiuscūqz speciei sint: nec sunt citrini co
loris neqz nigri coloris neqz rubei coloris: s; soluz ex flegmate
putrefacto in intestinis. Et cā generatōis eoz d' ē ex supflua
p'mestioe. et ex debilitate digestionis sicut dicunt ēē fruct⁹ omīs
sicut legumina maxie faseoli et fabe: ex p'mestione lactis sup re
pletōe: et breuē regimē in sex reb⁹ nō naturalib⁹ multiplicans
corruptōz hūoz in stomacho p viā indigestiōis. In infantibus
aut lactantibus generant ppē corruptōz lactis nutritis aut m'fil
ant ppē assumptōz cibi: sicut hodiernis t'pibus mulieres masti
cāt cibū et sercula masticatōe et administrāt cibū sic masticatū ipis
infantib⁹ a quo cibo maxie cauendū ē: maxie si mulieres fuerint
menstruose: aut exercitate: aut sint ex ira supercolesacte: aut im
mediate post cibum: aut post coitū: cam salina ipsaz sit venenūz
infantibus propter causas dictas. Sed si noluerint nutrire infā
tes cibo masticato sint remote ab omni quod habet alterare ci
bum: aut saluam mulierum. Curandi igitur sunt infantes cu
ratione vermium secundum diuersitatem auctorū: nōnulli in
choant ab extrinsecus applicatis. Alij autem magis ab his q
administrant per viāz oris. Sed pro nunc insequēdo smāz Ra
lis magis ichoabo curā v'miū ab his q extrinsecus applicant.

Laudatur fm sentenciam Epulei lupinuz tritu3 cu3 absinthio
 ⁊ umbilico imposito siue inuncto. Laudat quozq; cininū scdm
 ipsius sententiā p̄mixtū cū felle thauri ⁊ ūbil. co m̄ctū. laudat
 etiā fm sentenciā Constantini eleu d̄ crisomilis: ⁊ oleū de nu-
 clis plicoz: si nat inunctio ori stomachi ⁊ ūbilico. Laudat eti-
 am fm sentenciam Discondis stante febre: oleū violarū facta
 vinctōe ūbilico ⁊ renibus. Laudat etiā decoctio conādi b̄ur-
 di: que inunctio d̄ fieri cū illo naribus ⁊ tēpib⁹ vngēs etiā arte-
 rias manū ⁊ pedū: ⁊ ē res ex p̄ta mirabil. Laudat etiā b̄m sē-
 tētiā H. as. accipe lupios albi. beū ⁊ baccas lauri ⁊ cū felle thau-
 ri recētis: facere vinctōz ūbilico. Lōuenit etiā vinctio superi⁹ po-
 sita de debilitate stomachi in qua ingred. ē oleū absinthei mēre
 cū oleo ⁊ aceto: ⁊ est res multū ex p̄ta. Laudat fm sentenciaz
 Ysaac emp̄lax de absintheo ⁊ pulpa cologintide ⁊ felle thau-
 ri: ⁊ umbilico supponere quāto calidius pati poterit. Compe-
 ūt ep̄thia cordialia t̄p̄ta vīz ex aqua grāis buglossi: acetolei:
 labiūscē ⁊ absinthei: cū sp̄bus cordialibus t̄p̄ans a qua nulla-
 tenus d̄z desistere. Laudat q̄ oleū michaelis Scoti alio voca-
 bulo dicto sancte Justine. Lducunt aut vīnes p̄ superi⁹ ⁊ ife-
 rius. Per supius aut fm sentenciā Plucen. pus infantes sunt
 enutriedi reb⁹ dulcib⁹ duob⁹ diebus. Deinde imiscēda sunt ve-
 nena vermiū cū lacte aut fauo mellis seu zuccaro ex eo q̄ vīnes
 tā assueti dulcid⁹ rebus affectantes res dulces simul veneniū cū
 dulcib⁹ fugāt: sicut d̄ simplicib⁹ ē accipe succū absinthei p̄mix-
 tū cū melle: aut paz aloes cū melle: aut de op̄itis. lerapigrā: aut
 simplicē: admittendo usq; ad. 3. i. leraz iam dictaz: aut accipe
 qd̄ pbatū est ⁊ vīz: eleuz olivaz vīdū p̄mixtū cum melle ⁊
 semie sancto qd̄ sementina appellat. aut eleū solum: aut semen
 sanctum solum cū melle: aut vīno aromatico. De rebus autem
 laudatis ab auctoribus b̄ncinde dicuntur eē sicut rasura comū

cerui adusti cum melle mixti vermes expellit. Similiter etiam cum ouo potui data vermes educit. Similiter etiam cum succo graminis idem efficit. Decoctio etiam graminis aut aqua sublimationis eius bibita pura aut cum vino mixta mirabiliter vermes interficit et educit. Laudatur secundum sententiam quasi auctorum omnium reubarbarum administratum cum vino aromatico. Laudatur etiam agaricus. Dioscorides dicit: et iterum Serapio: sebesten vermes intestinorum expellit: quia adherent ei propter suam dulcedinem. Per superius damus ipsum: si volumus per superius vermes educere. Si vero per inferius facimus ex eis distere: secundum sententiam Rasis. Calcaneus bonis vel vacce tritus cum vino et melle vermes cucurbiti nos et lumbricos de ventre educit. Nonnulli autem administrant puluerem indici aut euforbij cum vino in pondere vnius denarii quod tamen non laudo exhiberi: tamen potest puluis seminum caulium cum vino aut cum ferculo. Experiencia tamen. magistra omnium est: quod puluis diptami cum aqua cucumeris administratus vermes mirabiliter interficit et educit. Secundum sententiam Auicene. Competit tyriaca magna aut metridatum in quantitate vnius grani fabae parue. Electuarium bonum ad vermes. Recipe absinthij. ʒ. duas euforbij. ʒ. ii. S. mellis quantum sufficit: fiat electuarium dosis sit sicut auellana: mane ieiuno adules: infantibus aut in cunabulis existentibus sicut etatis duorum annorum sicut granum fabae parue. Syrupus maxime conueniens infantibus patientibus vermes expertus sepius Recipe aquarum acetose: buglosse: graminis an. ʒ. tres: Si mach Lorandorum preparatorum genciane. ʒ. i. S. seminis portulace. Acetose. an. ʒ. seminis sancti. ʒ. i. ossis de corde cerui ʒ. semis. Tormentille dyptami an. ʒ. ii. Contundantur omnia subtiliter: et cum tribus. ʒ. zuccari optimi fiat Zulep logum. S;

duo maxime experta dicuntur esse sicut succus allei: et alleum se-
 cundum sententiam Ruicene. Et si vltimum in interficiendo ver-
 mes. Vbi inquit. Lartamum et menta campeiteos et centaurea:
 et pulegium et alleum proprie. ¶ Aliud autem maxime exper-
 tum est. Recipe porrosum non transplantarum manipules.
 duos incidantur subtiliter: et ponantur super tegula calefacta et
 aspergantur cum aceto albo. Deinde. Recipe. Diptami: Ben-
 ciane: Seminis sancti. añ. ʒ. iij. duc. Imponantur peri cum dic-
 tis speciebus: in duobus sacellis: et vnus ponat sup os stemachi
 Alter super. ʒ. iij. pondili ex opposito stemachi. ¶ Per inferi-
 us autem competunt elisera facta magis ex bredio pulli cum
 zuccaro aut cassia fistula non appennendo cleum: sed magis lo-
 co olei apponendo butyrum et parum salis et ex lacte caprarum: cum
 hoc quod nunc hic sequitur esse non debet sed quod sequi debet
 post hanc dictionem cum continuat per principium alterius carte:
 que incipit zuccaro: aut camellarum: aut vaccarum etc. vt videbis.
 si galbanum: mitte in vitello ouis: et si in hoc multa laudata sunt ab
 auctoribus: sicut que dicta sunt. De rebus maxie puenientibus no-
 stris temporibus sunt: si infans adhuc puer et etatis quatuordecim aut trium
 tantum de penidijis: et da puero mane et sero ad modum nucis
 Ad idem ad tussim frigidam. R. mirra et misce cum melle et oleo
 amygdalarum: et pina seu admistra non stante plenitudine pectoris
 pueri. Stante aut plenitudine pectoris pueri. Accipe dragagam
 papaueris albi: et dragagam añ. ʒ. iij. Semis cucumeris. ʒ. iij. et fac cu
 aqua in qua cocti sunt sebellen: et admistra. ¶ Aliud valens ad
 tussim puerorum. R. passulas enucleatas: et fac bulum in vase ferit
 reor: et indurent: et postea remitte ab igne et pisa et misce cum
 succo ligriele. Si aut tussis ex descensu catari causata fuerit: quod
 agnoscitur ex eo: quia infantes emittunt huiusmodi: cum plenitudine
 segnatim circa os: tunc petunt medicamina ista vice. ¶ R. semis

quearotant camelap: aut vaccap. Et quicūq; cōpetant clisteria
 aliqñ attractiua sūm sententiā auctoz nō competunt tamē nisi
 apparētibus signis magne corruptionis: et corpib⁹ exsistentibus
 adultis. Laudatū ē suppositoria facta cū melle cum sale aut ex
 penidijs: aut ex anisugia porcinā: aut ex lardone. et mirabile est
 Qd si vermes p̄tineant in intestino recto seu longaone: admi-
 strent suppositoria tā dicta immediate p̄pter vnicuositatez adipis
 et pinguedis: adherēt suppositoio et final cū suppositoio p̄ anū
 egrediant. et breuit oīa amara sunt interēptua vniū

C. 18. De tumore ventris infantum.

Ventris inflatio accidit infantib⁹ et tūor. Et tāgendo
 aut p̄cuciendo apparet qñ son⁹ rēpam: q̄ tumor scōz
 sentēciā auctoz appellat: sūm aliquos vent⁹ infantis
 sūm aut alios appellat ventus infantis sūm est dicere quantum
 tumor ventris ex ventositate: que dispositio aut dicta est a p̄ci-
 pijs natiuitatis: aut ē ex defectu obstetricis balneantis: aut ex d-
 fectu nutricia: aut q̄ non p̄eruat ab aere frigido. Si a p̄inci-
 pijs natiuitatis det⁹ ē tūor seu dispositio ad tūorē nullatē cōi-
 gi pōt. Si aut ē ex defectu nutricia balneantis: operit nūc dicēda
 Si autē ex defectu nutricia operit regimen qd inferius dicet et
 dictū est superius in pte de regimine nutricia. Si aut ex frigidi-
 tate aeris: competit ea que nūc dicent. Si igit nūc sit teneris
 etatis: quia sex mensū usq; ad duos ānos: et patiat ex defectu
 obstetricis: aut ex frigiditate aeris inuadētis infantē nō debite
 rectū competit vnetio facta ex oleo anetino hilijs et etia stoma-
 cho et circa vmbilicū. Competit etiā medicamē hoc: quāuis tū-
 or nō deat apponi nisi stante magna necessitate. et sūm sententiā
 Auicē. 3. p̄m. De regimine infantū. Et ē. R. origani ca. 7. rei
 cimī. añ. ptes eq̄les: triturent fori trituratione et misceant: et in
 potu tribuant infantī pondus. iiii. 3: ordei cū lacte vel cū vino

oratorio. Aliud secundum sententiam Rasii est. **¶** R. mirram aloem et crocum et pice cum succo satyregie et ventri appone. Et rebus autem expertis modernis temporibus. **¶** Et accipere emplastrum dyalunicon descriptione Adesue. Et emplastrum de melliloto descriptione eiusdem et emplastrare ventrem. et hoc vidi mirabile in quodam puero hebreo trium annorum: qui pauebat de speditione supra scriptam: et curatus est. Vidi etiam in quodam puero rustico pauperculo duorum annorum: qui cum non posset emere medicinas. genitor suus precepit sibi ut deberet accipere sterens vacce iuuenta tale sicut a vacca emittebat et inungere corpus et mirabiliter diuino auxilio curatus est.

C. 19. De difficultate vrine infantium.

¶ Primumque infestantur infantes cum urinam emittere non possunt torquenturque et clamant: tristant parentes exercitantque medici ignorantes causam meroris infantis. Cuius dispositioni maxime subueniendum est quia non nisi aut a frigidityte aut a viscositate lactis aut a lapide causatur. Si a frigidityte sola unctione facta ex oleo anetino aut caman elino: aut liliorum alborum: aut scorpionum quod ex scorpione non nisi alijs remedijs non pferentibus applicari debet. Conpetunt etiam embrocationes facte ex decoctione plantarum: aut flosz zmanille: aut melliloti aut aneti summi infantis: aut balneum ex decoctione roriz dictarum. De rebus autem materie pferentibus. **¶** R. maxillas li-ciorum solitorum: fiat ex eis puluis subtilissimus: et cum vino arematico admistretur. Ad idem vix radice philipédule in vino decocta. et parum illius vini admistretur. Confert etiam cucurbita antiqua in qua retentum fuit oleum et calefiat in aqua calida dum in ipsa non igradiat aqua et cum ipsa sit calefacta per os virga infantis imperatur. prouocat enim urinam: et dolorem pectinis tollit. Explicia autem scilicet

est accipere lapacium accutus: et immitte in ignem: et si fuerit pu-
ella parua ut ardeat ante eam: et si fuerit mulier adulta velit ut
nolit statim mingeret. si autem caulatur difficultas vrine vitio la-
pidis distinguendum est vtrum sit in renibus lapis vel in vesica
et modus est accipere morsum galline que herba est et coquat
et virga et pecten illa emplastrum. et si dolor auctus fuerit designat
lapidem vesice. Sin autem renū: De rebus autem conuenienti-
bus est administratio pulueris peonie et maxime infantibus. Se-
rapio inquit quod ciminū carmenū: dolorem et lapidem vesice tol-
lit. Dioscorides asserit quod si bolus vnus cardamomi sumat cum
aqua decoctionis corticum vel radicum lauri frangit lapides et
comminuit in vesica. Alchafabius inquit aqua decoctionis polli-
trici frangit lapides in vesica. ¶ Experimenta autē plurima sūt
tā in lapide vesice quā renū. s. paucula adducem. Primum ex-
primētū ē tollat sanguis vni⁹ leporis tot⁹: et cū .3.7. radicū saxi-
fragie: vras in olla rudi: et de cinere hoc das coclear vni⁹ cum
vno ciato aque calide. Emplastz quod ponit si pecten et frangit
lapides in vesica: et positū sup renes frangit ipm in renibus. ¶ Re-
amigdalas dulces et amaras an terant: et cū resina pinz et terbe-
ntia et oleo de scorpiōibus factū fm artē fiat emplastrz: et si cares
oleo scorpiōnū: ponat oleū amigdalaz amar. aut nardinū. Ele-
ctuariū ad idē. ¶ Re. lipotripō et iustini nicolai añ. 3. i. S. lapidis
iudaici. 3. i. S. incōporent: et cū vīno subtili calido des ex h: qn-
tū est castanez vna semp in locis suis emplastris manētib⁹. Ad idē
etiā v3 oleū scorpiō factū fm artē solū. Expimētū ras. Re. nu-
ces vides nūero. 6. et pista cū corticib⁹ exteriorib⁹ ipaz: deinde. Re-
m. vni⁹ porroz nō lotoz ex vtroq3 extrabe succū et mitte in va-
se vitreo colatū: et da puero oī mane septē dieb⁹: et qn vadit dor-
mitū: unge v3ā et testiculos cū oleo atiquo aut de beem. Conse-
rūt etiā fm sentēciā Aliicē. et etiā Serapiōis simplicia multa si

gillati et mixta cum alijs sicut capilli veneris lapis spongie maris amigdale cubebe senacion lap'ia vesice lap'is sp'etis. Et opposita aserant plurima ut dyalacca maior et minor. fm siniam mesue dyalsulfur oleū de ceresist: oleū de granis cipri: oleū scorpionū. Scdm aut sententiam nicolai confert aurea alexandrina antidatū emagogū. Electuarium dulce phylantropos lirontripon metridatum tiriaca magna opopira magna et huiusmodi.

C. 20 De impotēcia continēdi vrinā et mictū in lecto

Tristantur maxime parentes ex mictu in lecto cum pueri aut infantes ultra etatem trium annorum continue mittunt aquositatem vrinalem in lecto qui aliquādo non solum nisi in spacio vnius diei aut duorum dierum sed cōtinue omni nocte: et non solum usq; ad spaciū quinq; aut sex annor: sed aliquando ultra tēpus ubertatis: qd vilissimuz dī eē et quodāmō infortunū pueris sic natis. Et si plurie cause possint esse ppter quas emittunt aquositatē vrinale ipis nō sentiētib; breuitate opis non nisi ea que laudata sunt ab auctoribus et vā in mediū adducem; pmissa tñ semp purgatōe corporis si infātes sunt qui purgari possint ab humiditatibus que fortasse sunt causa relaxationis musculorū vesice. Curā igit inchoabimus pmissa debita admistratione sex reꝝ non naturalū. Caucant g^o a frigiditate aeris et ab omni cibo et potu habentibus aggrauat stomachum et corumpe digestionē: dormiant somno duenienti. Abstantur exercicio temperato vitent accidentia animi sicut sūt clamores sicut exercitium immoderatum ex ira. Res autē laudatas ab auctoribus. Auicenna inquit qd mespille et sorbe cōferunt multitudini vrine. Fidelis asserit galangam retinere vrinam. Et fluxum ipsius facium ex frigiditate renum et vesice.

Scordeon etiam secundum omnem modum administrationis
ipius dicit ad impotenciam retentionis urine: quoniam humiditas vel
frigiditas vel utriusque sunt cause. Similiter etiam usus enule offert
fluere urine a frigidityte et humiditate. Serapio inquit et Alca
fabrius scona ferri cum vino mixta aut in ipso infusa: aut pluri
es in ipso expancta bibita exiccant humiditatem laxant lacertum et
ipsum dionat. Dicit Dialecondes cerebri leperis tritum et pota
tum in lecto mingentes emendat. Et fidelis dicit pulmo edo co
mestus et emplastratus urine incontineniam cohibet. Dicit et
iam de vesica scrofle iuuenis puluerisata et bibita retinet urinam
Ralis dicit si tollis cristas galli et exices ipsam et tritures et mi
sceas in lecto eius qui mingit in lecto ipso nesciente et curat. Ex
perientia scitum est. Quod si mingit urina pulla et aspera. Si fiat li
rupus ex decoctione horum nenuariis. Et bibat statim ista urina re
stringit et clarificat. Experientia autem scio ego ipse: quod caro erici
fresius retinet suam urine adeo quod si multum frequenter admistre
tur prohibet urinam egredi: quantum tamen in hoc videatur con
trouersia: quia Plucena asserit carnem erici lenire ventrem
et puocare urinam et etiam Ralis: tamen si quis bene considerat
et intelligit dicta ipsorum verum est quod dictum est. Experimen
tum autem verum et a me probatum est. quod nam ille lucci non sa
lite puluerisare ut alcohol admixtate mane et sero tollunt mic
tum in lecto. ¶ Secundum experimentum est quod pellicula intri
fica stomachi gallinarum qui stomachus ydeomate nostro vo
catur requesta. Et est quam mulieres aut coeci cum scindunt
stomachum gallinarum per medium eleuant quandam pelliculam
in qua continetur cibus seu coctus et illa projicitur: talis autem pe
llicula siccata et puluerisata et bibita mane et sero mirabiliter tol
lit micrum in lecto non solum in pueris iam dictis sed etiam in
adultis tam masculis quam feminis. Et stomacho mirabiliter

confert, sequitur capitulum zi.

C. zi. De ruptura seu hernia infantium.

Accidit infantibus dispositio horribilis contra naturam. Et appellatur communi vocabulo ruptura siue dicatur esse siphac ruptum aut versus inguina aut versus oxeum aut in parte suminis aut circa umbilicuz. proprio autem vocabulo appellatur hernia: Quando ventositas aut aquositas aut ex fractura siphac aut ex dilatione didimi aut ex additione carnis facta propter tumorem arteriarum aut venarum adherentium testiculis aut carnositati: et appellatur etiam rames que dispositiones maxime causantur ex fractura maxime accidit infantibus ex ploratu nimio: aut ex casu super ventrem aut ex ventositate contenta in intestinis licet posset accidere ex nimia assumptione lactis maxime ventosi aut aquosi licet etiam ex dictis causis possit accidere hec dispositio non solum infantibus sed etiam adultis: maxime super repletionem aut propter saltum: aut propter vociferationem aut coitum, sed de his nihil ad presens sed solum quantum pertinet ad infantes. Si igitur causatur hernia ex materia ventosa: tunc apparet tumor oxei et quantum ad tactum non apparet res neque percipitur res dura intrinsecus sed magis percipiuntur testiculi ad tactum distincti. Et tunc adhibenda sunt remedia habentia vim carminare et resolueri ventositatem sicut de rebus expertis. Si infantes sunt lactantes adhibere regimen nutriti: ut caueat se ab omnibus habentibus multiplicare ventositatem. Et facere unctionem infanti circa oxeum et pectinem ex oleo anethi: aut comomilino: aut lilicis albo: solum: aut permixtum cum modico cere et puluere cimini: aut calamentis: aut accipere puluerem fabarum et miscere cum aliquo dictorum oleorum: et imponere emplastrum oxeo. Si autem causatur

ab aquositate sola cum medicinis habentibus desiccare aquosita-
te medicet. **Disco**rides 9° dixit q^d bdeliū ⁊ p^pe situlū qñ cū
salina hoīs sit vntio circa oreū ⁊ milceat donec fiat vnguētū
dixit **Auicēna** sicut hic q^d bdeliū remolitū in aceto tollit herni-
am aquosā. Dixit etiā **Serapio**: qñ incidit locus crepature si-
ue hernie ⁊ extracta ē eius aq^a: decoctio bdelij ē medicina vni-
eius. ¶ **Ex** p^positis aut ad p^priā intētiōē scz ad vērosi. aīē. **R**.
stercor vacce lici ⁊ cribrati librā. i. succi caulium. 3. 6. oua cruda
tria olei omnis optimi librā. i. sulphur. 3. i. terenda tere liquēda
liq^afactū: solutus ⁊ liq^afactis dictis reb^{us} mitte oua ⁊ solue diu-
us ⁊ ex hoc ēplastro. Splenet os: epaticos ⁊ herniatos ⁊ poda-
gricos curabis. ¶ **Emplastr** aliud in herma aquosa ⁊ vētosa.
R. bdelij. 3. ii. pulueris baccarū lauri. 3. i. olei laurini qñtū suffi-
cit ad inspissatōē: ⁊ si addat semis ameos anisi ⁊ oleū anethum
est efficacius. Et si ē hernia ex ruptura facta: addat succ^{us} extre-
mitatū cipressi ⁊ gluten pisciū. Si aut ē hernia causata ex ruptu-
ra iphac vñ intestina ⁊ zirbus descendūt tūc intromissis intesti-
nis ⁊ zirbo. cū embrocatoibus factis ex decoctione cāmamille
melliloti semis fenu greci ⁊ lini corpe resupina: o pedib^{us} ⁊ cruri-
bus eleuatis supius aut apponere filiū ex lino filatū decoctū in
cineribus: tūc debemus introductis intestinis ⁊ factis his: appo-
nere brachale factū ex lintheamine seu tela aut ferro aut ligno
aut ligaturam q^uadrangulārē: p^prius facta vntione aut administratōe
ceroti aut emplastratōe: **De reb^{us}** aut q^u maxime assumunt per
viā oris dī esse radix solide tā maioris q^u minoris pulueritata
⁊ in fritellis cōmesta in aurore: ⁊ ē res expta. Similē etiāz valet
herba bonifacia: ⁊ etiāz herba q^u vocat trinitas. **Serapio** dixit
de radice lilij ēcie spēi: q^u bz duas radices vnā sup aliā: q^u duo
cepe coquant: ⁊ qñ dat p^p supius infantibus habētibus rupturaz
intestinales. **Disco**rides dixit q^d acon conferunt. Dixit etiāz

Gallienus q̄ bacce virides in potu tribuantur cum vino ⁊ eti
 am virides cotritas cum suo succo empiant ramus locum. Pre
 missa tamen semper intro missione intestinorum. Dixit etiam
 Serapio: quando cum pilio fit emplastrum ad ramitem infan
 tium ⁊ ad eminenciam umbilici curat eā. Fidelis autem dixit:
 q̄ sanat crepaturam omnem infra nouem vel quindecim dies
 folia cicute fetide trita ⁊ emplastrata. Dixit etiam de radice ci
 pri que est planta de qua fit esca qua accenditur ignis: q̄ trita
 ⁊ emplastrata crepaturam sanat. ¶ Experimenta autem vera
 sunt sicut hec emplastra que sequuntur. ¶ Recipe Alcacie: nu
 cis Cipressi: sanlicis: rute sicce: Balsamum granatorum Lauri:
 Gummi Arabici: omnium añ. dragmas viginti: terantur ⁊ cri
 bellentur ⁊ liquentur glutine piscium cum aceto: si corpus sit
 magnum. Si vero sit infans: eliquentur cum mucilagine pilij
 ⁊ fiat emplastrum. Sed prius bibatur parum pulueris nucis ci
 pressi. ¶ Secundum emplastrum expertum est. Recipe succi
 utriusque consolide: Lantcole Plantaginis corrigiole Le
 ste bonis vel caude equine Penthaphilon: Sanguinarie añ.
 libram semis: Pulueris galliarum: Boli Armeni: sanguinis
 draconis: capularum glandium corticum mediarum: Castane
 rum: Virge pastonis: Lenticule: Adasticis mirri mumie añ: 3
 tres: olei rosarum: Sepi hircini añ. libram vnam: misceantur: ⁊
 fiat unguentum ad lentum ignem. Et cum fuerit depositum ab
 igne: semper cum spatula agitetur donec ex toto sit incorpora
 tum. ¶ Aliud experimentum. Recipe Armoniaci: Resine
 pini: añ infundantur in aceto forti die ac nocte ita q̄ acetū sup
 erueat vno digito p̄ ea abijciat acetū q̄i to^m de id coq̄ i catia
 ferrea super ignem usq; quo cūz tangitur cūz digitis fortiter illis
 adbercat: ⁊ post extēdat sup pecia lini: ⁊ ex b^o post infusioe:

frustis incidat in forma scuti. et reductis intestis loco applicetur
 Et si uis efficacius fieri: addat puluis galiaz et cipssi. Quia antea
 volueris eleuare emplastrum suppone peciam cum arguta porcina: et di
 mitte stare ibi donec molescat. Aliud emplastrum ad rupturam inte
 stinalē. **R.** rad. cum triu soliday: fabe inuere u. sci quercini an
 3. ii. sanguis draco. boli armeni gallay nucis cipssi gūi arabici
 an. 3. i. acacie: psidie: balaustie: an. 3. S. piloz lepor. 3. iii. sepi hir
 cini. 3. i. picis natalis: 3. ii. cere noue: 3. 6. et cum oleo rosaz fiat
 emplastrum. **R.** Cerotum ad herniam intestinorum. **R.** scorie ferri. 3. 6
 mule dragagani gūi arabici an. 3. iii. thur acacie sandarace an. 3.
 i. S. gallay cipssi glutis piscium an. 3. i. nisci quēci. 3. iii. gipsi. 3. ii.
 flie. 3. i. S. fiat cerum cum succo solide et aceto et cera rubea. Ali
 ud cerum exp. **R.** nucis cipssi tior acacie balanstie sarcocolle
 sanguis diacōis sumac lich mirre an. 3. i. terbetine qntuz sufficit
 ad inspissandū usqz ad formā ceroti: et apponat sup rupturā. Si
 aut hernia causat a carne addita aut ex ingrossatōe arteriarum
 aut venaz testiculoz aut vertice. **Cura** ē ut p incisionē tollā
 tur aīr curari nō pnt. Si aut causat ruptura circa ūbilocum: aut
 emineat ūbilocus sicut sepe accidit infantibus et mulierib⁹ maxi
 me cū pgnantes sunt. **Raf** dixit q lupini cōburant cum pecijs
 panni linei et cinis misceat cū vino et cū stupis postea supponat
 Laudat etiā raf sessionē factā in aqz stipticis: et ppe in aq cru
 cume. **Confer** etiā b⁹ emplastrum positū sup⁹ in cura hernie. **Confe**
 rūt etiā qūqz dicta sunt sup⁹ de cura egressiōis ani. **Expiētia**
 aut scio q cerotū factū ex pice naturali cū pulueri ros: ceruicū gra
 natoz balaustiaz et miri maxime conferunt.

/ C. zz. De pruritu aut pustulis aut excoiatione acci
 dentibus in cruribus et coxis et in toto corpore.

Ruritus inquietantur infantes maxie aut pustulis aut
 excoctione accidentibus in cruribus et coxis. Et ali
 quando in dorso et in toto corpore: et causa est aliquan
 do corruptio lactis in se uel acuitas eius aut ex corruptione la
 ctis in stomacho pueri: et si sunt infantes magis adulti scilicet iumen
 tes cibum aut a nutrice aut a matre masticatum vel non masti
 catum. Ex illis autem vesicis aut pustulis. Quedam sunt: que sunt
 rubee: quedam citrine et vehemens dolens: quedam nigre. si
 nigre sunt cum febre mortem significat. ¶ Cura autem pustu
 larum et excoctionis et etiam scissurarum si que sunt. est si infans
 est lactans solimedo cum correctione lactis nutricis aut matris.
 Si autem infans non potest accipere aliquid per viam degluti
 tionis administrare debemus ea que habent vim extinguendi ac
 cuitatem sanguinis et etiam colere. Laudatur secundum senten
 tiam Rasii decoctio dactylorum aut ficuum cum aqua feniculi
 ad expellendum acuitatem humorum de centro ad circumse
 rentia. Et cum materia fuerit extracta ad partes superficiales
 balneare ipsum in aqua in qua cocta sunt folia rosarum et miri.
 Cum autem puer extrahitur ab aqua: unge ipsum oleo rosarum.
 Et si vulnera fuerint sicca cum oleo violarum. Et si fuerit pri
 ritus infantis ultra septem menses balnea ipsum in aqua in qua deco
 ctum sunt viole sicce et ordemum excoctum: maluauleus et folia eu
 curbite sed non unguas aliquo unguento. Et da nutrici succum
 fumarie et mirabolanos citrinos. Si autem acciderent in cru
 ribus aliqua ulcera ex urina pone post balneum amigdalas vel
 spodium aut rolas pulueratas cum farina ordeis in sinapi. Quicun
 que. laudat mirum aut pulvis eius puluerisat et desuper aspius aut
 radice ireos aut rose trite: aut ciperis: aut ordeis farina: aut lentum:
 omnibus puluerisatis simul: aut sigillatim. ¶ Isaac inquit si propter alledine
 cruribus acciderit mordicatio aut dolor in aliquo loco super

gantur farina triticea bene citronifata vel puluis rof: non mul-
tum subtilis: vel cum subtili puluere dragaganti. Ego aut expi-
entia scio. ¶ Oleum rof. lotum cum aqua rof permixtum cum
albumine oui: excoiationi crurium: aut coxarum infantium ex-
accitate vrine mirabiliter inuat. Expertus est etia: puluis iuri-
ti cum albumine oui: facta vnctione locis lefis. Expertum ē eti-
am emplastrum supra positum de cura sciffure labioꝝ. Exper-
tum etiam est ut tollat radix vitis albe aut sumitates ipsius: et te-
rantur cum sale: et supponat. Experiēcia autem manifeste scio
q: in pruritu et in sciffuris crurium et coxarū in pueris ymo etiā
in iuuenibus et senibus premissa vniuersali purgatione corpōis
¶ Vnguentum factum ex vnguento ceruse lote cum oleo rof.
et litargiro auri mirabiliter tollit. Sed breue quodam addere in-
tendo. quod et si paruum sit et minimum: est tamen virtutis am-
plum non solum in infantibus lactantium excoiationibus: ymo
etiam in nutricibus habentibus sciffuram extremitatum papil-
larum. quod est tale. ¶ R. farine amidi. 3. S. aque rosarum quā-
tum sufficit ad inspissationem et fiat linimentum et

Finis per biene opusculum de infantiu;
infirmatibus remedijs qz eaz. Editu;
per egregium ac famosissimum artiu; et
medicīne doctoꝝe mꝝm Paulū bagel
lardū a flumine: et impꝛsus die. 10. nouē
bris. p p. matheū d vindisibꝝet. i. 4. 8. 7.

Incipiunt capitula p̄cedentis libelli.

- C. i. de regimine infantium in primo mense.
 C. 2. de saphati sanositate ⁊ eius cura:
 C. 3. de epilēpsia.
 C. 4. de spasmo puerorum sen infantium.
 C. 5. de infancia vigiliarum:
 C. 6. de egritudinibus oculorum infantium.
 C. 7. de egritudinibus aurium infantium ab intra.
 C. 8. de apostematibus seu pustulis aurium ab extra.
 C. 9. de pustulis siue acola oris.
 C. 10. de dolore gingivarum.
 C. 11. de scissuris labiorum.
 C. 12. de apostematibus gutturis infantium.
 C. 13. de tussi ⁊ reumatismo infantium.
 C. 14. de vomitu infantium.
 C. 15. de fluxu infantium.
 C. 16. de stipricitate infantium.
 C. 17. de tenasione infantium siue cotinua voluntate egerendi.
 C. 18. de vermibus siue lumbricis infantium.
 C. 19. de tumore ventris infantium.
 C. 20. de difficultate vrine infantium.
 C. 21. de impotencia continendi vrinam ⁊ mictu in lecto.
 C. 22. de ruptura seu hernia infantium.
 C. 23. de pruritu aut pustulis aut excoelatione accidentibus in
 cruribus in copis ⁊ in dorso: ⁊ etiam in toto corpore..

Registrum cartarum. huius opusculi.

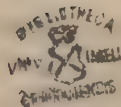
Ad illustrissimum	Incipit pars secunda
tione capillorum	cura sit ut admittistres
oramento. Aliud	confert. ternus enī ē ⁊ nō quatuor

ק. כ. ט. ר.

ר. ט. כ.

23

ibid. 109.

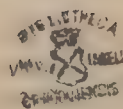

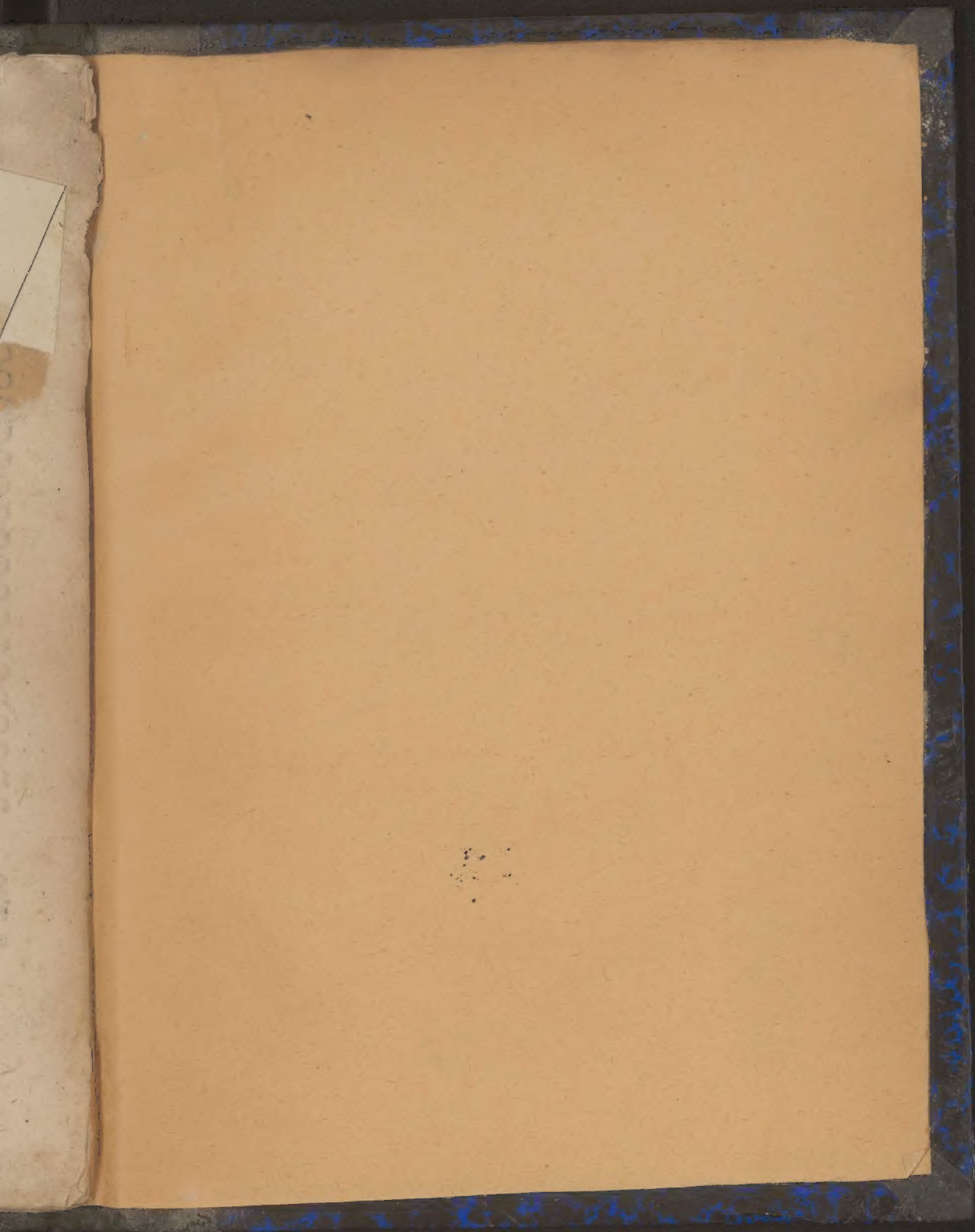

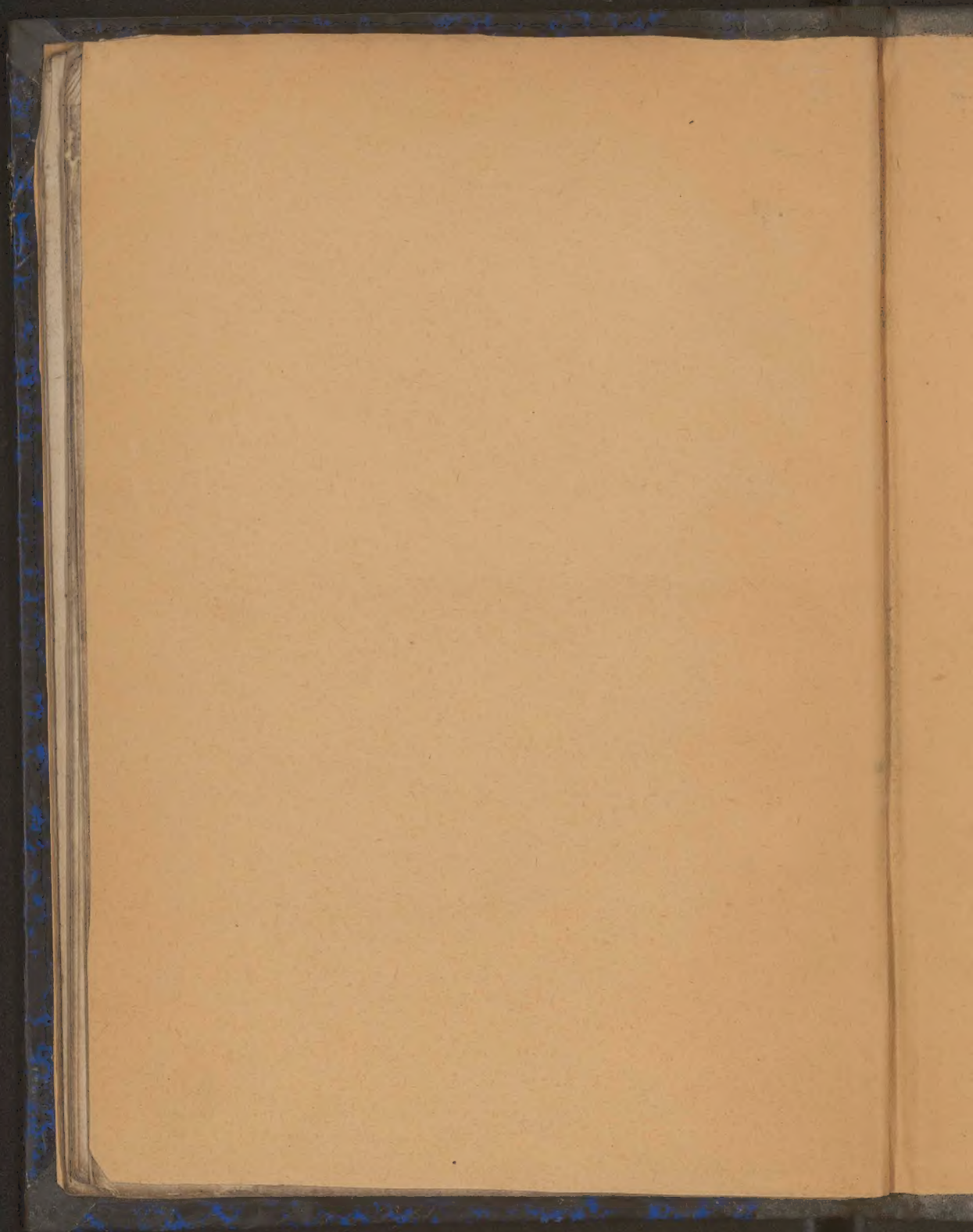
ק. כ. ש. ר.

כ. כ. כ.

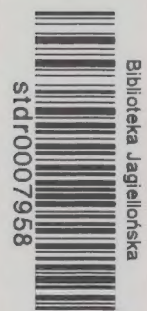
81bl. 109.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0007958

